သူးလေ
သတင်းစာစောင်

အတွဲ (၄)၊ အမှတ်စဉ် (၂)

www.knuhq.org

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်ခၢဖှိၣ်ကရၢ, ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးဒိး ရဲၣ်ဖှိၣ်ကမံးတံၣ် တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဒိး တၢ်သူၣ်ထိၣ်ဆီလီၤတၢ်မၤကမံးတံၣ် KNU Policy TOT တၢ်မၤလိ

ကေအဲန်ယူ – ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (ဗဟို)၊ နိုင်ငံရေးနှင့် စည်းရုံးရေးကော်မတီ၊
ပညာပေးရေးနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းကော်မတီမှ ထုတ်ဝေသည်။

wl*hc0dwDz0

၁။ **အယ်ဒီတာအာဘော်**..၁
၂။ **ပိုင်ဆိုင်မှု သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်သည့်အရာ** ၂
၃။ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ အလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ ဘၣ်ထွဲဒီး ကရူၢ်ကရၢလၢ အလံၣ် အီၣ်လီအီၣ်ကျိၣ်စ့ လၢအိၣ်ဝဲလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤ ၄
၄။ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ တၢ်ပာ်သးလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ ဘၣ်ထွဲဒီး သုးကိၣ်ကး ထုးထိၣ်ဝဲဒၣ် "ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်ဘၣ်မၤသုးသဲစး" ၅
၅။ **စစ်အာဏာရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းရေး နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးအတွက် အတူတကွ လက်တွဲတော် လှန်တိုက်ပွဲဝင်နေကြသော အဖွဲ့များ၏ ဘုံသဘောထားရပ်တည်ချက်အား ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း**.....................................၆
၆။ တၢ်ဒိသဒၢဝဲၤကျိၤခိၣ် အတၢ်ကတိၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဆူ အဲၣ်ကလုာ်ပၢၢ်ဆၢတၢ် ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူ သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ် ၈
၇။ ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရှၣ်စံၣ် ခွၣ်တၣ် ၁၀
၈။ ပတိၢ်ထီပီညါ ဖ့ၣ်စိမိၤ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ.. ၁၁
၉။ **စစ်ကောင်စီမှ မင်းစောကျေးရွာထဲသို့ တိုက်လေယာဉ်ဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခဲ့**.. ၁၅
၁၀။ **စစ်ကောင်စီ၏ အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များကြောင့် ပြည်သူလူထုများ ထိခိုက်သေဆုံးရ သည့်အပြင် ပစ္စည်းဥစ္စာများလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရ**...... ၁၆
၁၁။ 3 Years after the Coup: Towards a Democratic Myanmar and its Impact on Security along the Thai Border 17
၁၂။ **အိမ်ပြေးသား (ကဗျာ)**... ၁၇
၁၃။ သုးကိၣ်ကး ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်အဃိ ဃိဖိပှၢ်သဝီ တီၤခၢၣ်သးကို တၢ်သူၣ်ထိၣ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ ၁၈

အယ်ဒီတာအာဘော်

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းအောက်တွင် အုပ်ချုပ်သူများသာပြောင်းလဲသောစနစ်မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံနှင့်ကိုက်ညီသော နိုင်ငံရေးစနစ်ပြောင်းလဲရေးအတွက် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးစတင်ခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ယနေ့ထိတိုင်အောင် တစိုက်မတ်မတ် တော်လှန်တိုက်ပွဲဝင်နေသလို ၁၉၅၆ ခုနှစ်ကချမှတ်ထားခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်ဖြစ်သည့် အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ပြည်နယ်ပေါင်းစုဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် ယခင်နိုင်ငံရေးပြဿနာကိုနိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးဖြေရှင်းခြင်းဆိုသည့် ချဉ်းကပ်သည့်နည်းလမ်းမှ ၁၇ ကြိမ်မြောက် ကွန်ကရက်ကချမှတ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်တရပ်ဖြစ်သည့် Botton Up Approach ဖြင့် ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်နေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၄) ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှကိုလိုနီထံမှလွပ်လပ်ရေးကို ရရှိခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံသည် လွတ်လပ်မှုမရရှိဘဲ မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒကို ကိုင်စွဲထားသည့် လူအုပ်စု၏ စစ်အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင် နှစ်ပေါင်း (၅၀) ကျော်အကြောက်တရားအောက် ရှင်သန်နေခဲ့ကြရသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများတို့မျှော်မှန်းရည်ရွယ်သည့်အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို အပြည့်အဝအာမခံပေးသည့် ပြည်ထောင်စုသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်မလာဘဲ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ထဲ သွပ်သွင်းခံလိုက်ရသည်။ ကိုလိုနီလက်အောက်အလွန် ပထမဆုံးအစိုးရဖြစ်လာသည့် ဖဆပလအစိုးရလက်ထက်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် နိုင်ငံကိုထိန်းမရသိမ်းမရဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသို့ အာဏာဆက်သပေးခဲ့သည့်အတွက် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် အိမ်စောင့်အစိုးရအနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏အာဏာအရသာကို စားသုံးခွင့်ရရှိခဲ့ပြီး ခံတွင်းတွေ့ခဲ့သည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် တိုင်းပြည်အာဏာကိုရယူရန် ကြံစည်စဉ်းစားခဲ့ရာမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မှ တင်သွင်းသည့် ပြည်ထောင်စု စစ်စစ်မှု (ဖက်ဒရယ်) မူကို အတည်ပြုလက်ခံကျင့်သုံးရန် ဆွေးနွေးနေစဉ် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ (၂) ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းမှ ဖက်ဒရယ်သည် တိုင်းပြည်ကို အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာကွဲပြိုသွားအောင်လုပ်မည့်စနစ်ဟု အကြောင်းပြပြီး တိုင်းပြည်၏အာဏာအဝဝကို တပ်မတော်မှသိမ်းယူလိုက်ပြီး မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒနှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကို စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ကာ စစ်တပ် (တပ်မတော်) လက်အောက်သို့ အတင်းသွပ်သွင်း၍ စစ်အာဏာရှင်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်မှစ၍ တိုင်းသူပြည်သားများသည် အကြောက်တရားအောက်တွင် ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းမျိုးစုံဖြင့် ပြားပြားဝပ်ရှင်သန်နေထိုင်သက်ရှင်ခဲ့ကြရသည်။

ထိုသို့အခြေအနေအောက်တွင် ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၃၁) ရက်နေ့တွင် ရရာလက်နက်စွဲကိုင်၍ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို စတင်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးလမ်းစဉ်ဖြစ်သည့် အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို အခြေခံသည့် ပြည်နယ်ပေါင်းစု ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရန် ချမှတ်ခဲ့ပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများတို့ကိုလည်း လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရန် ပျိုးထောင်ပေးခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများတို့သည်လည်း လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးကို တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။

ယနေ့ဆိုလျှင် စစ်တပ် (ဗမာ့တပ်မတော်) မှ အတင်းသွပ်သွင်းခဲ့သည့် ဖက်ဒရယ်သည်တိုင်းပြည်ကို အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာကွဲသွားမည်ဆိုသည်ကို ဗမာလူမျိုးများကိုယ်တိုင် လက်မခံကြတော့ဘဲ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အကိုက်ညီဆုံးသော စနစ်တစ်ခုအဖြစ် လက်ခံလာကြပြီး ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုကြီးကို အတူတကွတည်ဆောက်သွားကြရန် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဖြင့် တိုက်ပွဲဝင်နေကြသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

ကေအဲန်ယူအနေဖြင့်လည်း အုပ်ချုပ်သူများသာပြောင်းလဲသွားပြီး စနစ်မပြောင်းလဲလျှင် အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင်သာ တဝဲလည်လည် အပြန်ပြန်အခါခါ ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားမည်ကို လုံးဝမလိုလားချေ။ အုပ်ချုပ်သူသာပြောင်းလဲသွားသည့် ဖြစ်စဉ်ကို ပြန်၍ကြည့်လျှင် ၁၉၅၈ ခုနှစ်

တွင် ဦးနုမှ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသို့လည်းကောင်း၊ ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ဦးနုထံမှ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း အာဏာသိမ်းရယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းမှ ဦးနေဝင်းသို့လည်းကောင်း၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ဦးနေဝင်း၊ ဦးစိန်လွင်၊ ဒေါက်တာမောင်မောင် တို့ထံမှ ဗိုလ်ချုပ်စောမောင် အာဏာသိမ်းယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်စောမောင်ထံမှ ဗိုလ်ချုပ်သန်းရွှေ ကထပ်မံအာဏာသိမ်းယူလိုက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေမှ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသိန်းစိန်သို့ အာဏာလွှဲအပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်မှ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် သို့အာဏာလွှဲအပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ထံမှ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်က အာဏာသိမ်းယူလိုက်ခြင်းစသည့် ဖြစ်စဉ်တို့သည် "အုပ်ချုပ်သူများသာ ပြောင်းလဲသွားပြီး နိုင်ငံရေးစနစ်မပြောင်းလဲ" သည့်အတွက် "စစ်အာဏာရှင်စနစ်နှင့် အာဏာရှင်စနစ်များအောက်တွင် တဝဲလည်လည်အဖန်ဖန်အခါခါ ပြန်လည်ကျရောက်ခဲ့ကြရပြီး" အကြောက်တရားအောက်က ဆင်းရဲဒုက္ခမျိုးစုံကို ခံစားရပြီး သက်ရှင်နေထိုင်ခဲ့ကြရသည်မှာ ယနေ့ကာလအထိဖြစ်သည်။

ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံရေးစနစ်ပြောင်းလဲသွားခြင်းမရှိဘဲ အုပ်ချုပ်သူများသာ ပြောင်းလဲအုပ်ချုပ်သွားခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကိုက်ညီသော နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ပြောင်းလဲရောက်ရှိသွားခြင်း မဟုတ်သည့်အတွက်ယနေ့ထိတိုင်အောင် အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင်သာ ဆက်လက်ကျဆင်းခံနေကြရသည်က သက်သေပြနေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများလိုလားသည့် ငြိမ်းချမ်းစွာအတူတကွယှဉ်တွဲနေထိုင်လိုသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကြီးကို ပင်လုံစာချုပ်ဖြင့် ဂတိကဝတ်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်သို့ သွပ်သွင်းခြင်းခံရသည်။ ထိုတစ်ပြည်ထောင်စနစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည်လည်း ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း အာဏာသိမ်းယူလိုက်သည့် ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ပျက်ပြယ်သွားခဲ့ရပြီး ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပြီး တပါတီအာဏာရှင် နှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ဆီသို့ လုံးလုံးကျရောက်သွားခဲ့ပြန်သည်။ တဖန်ထိုတပါတီအာဏာရှင်စနစ် နှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်သည်လည်း ၈၈၈၈ လေးလုံးအထွေထွေသပိတ်ဆန္ဒပြပွဲကို ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစောမောင် အာဏာသိမ်းယူလိုက်သည့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (၁၈) ရက်နေ့တွင် ထပ်မံပျက်ပြယ်သွားခဲ့ရပြီး နိုင်ငံကိုငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် ကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်သည့် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ဖြင့် ပီပီပြင်ပြင်အုပ်ချုပ်သည့် တပ်မတော်အစိုးရလက်အောက်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပြန်သည်။ တပ်မတော်အစိုးရမှလည်း အမျိုးသားညီလာခံဆိုသည့် အမည်ခံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခဲ့ပြီး ပြည်သူလူထုများ အတိဒုက္ခရောက်နေသည့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက် ပြည်သူများတို့သည် လွပ်လပ်မှုအနှစ်သာရကင်းမဲ့လျက် ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းမျိုးစုံခံစားရကာ အကြောက်တရားအောက်မှ ဆက်လက်သက်ရှင်နေထိုင်ခဲ့ကြရပြန်သည်။

နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ တခုပြီးတခု ပြောင်းလဲသွားသော်လည်း စနစ်ပြောင်းလဲခြင်းမဟုတ်ဘဲ အုပ်ချုပ်သူများသာပြောင်းလဲအုပ်ချုပ်လာခဲ့သော ဖြစ်စဉ်များကို တွေ့ မြင်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် လက်ရှိတော်လှန်တိုက်ပွဲဝင်နေသူများအနေဖြင့် ၂၀၀၈ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက်၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ်နှင့် မည်သည့်အာဏာရှင်အောက်သို့ နောက်ကြောင်းပြန်လည်ရောက်ရှိသွားစေမည့် နိုင်ငံရေးချဉ်းကပ်မှုနည်းနာကို မသုံးဘဲ စစ်အာဏာရှင်စနစ်နှင့် မည်သည့်အာဏာရှင်စနစ်မဆို ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီး မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကိုက်ညီသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲရရှိရေးသည် တော်လှန်တိုက်ပွဲဝင်နေသူများအားလုံးတို့မှ Regime Change မဟုတ်သည့် System Change ဖြစ်ရေး နှင့် ရရှိရေးအတွက် ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးအတူတကွ စည်းစည်းလုံးလုံး ညီညီညွတ်ညွတ် ပါဝင်တိုက်ပွဲဝင်သွားကြရန် ဆန္ဒပြုတိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုပါကြောင်း.....................

■■■■■

ပိုင်ဆိုင်မှု
သို့မဟုတ်
ပိုင်ဆိုင်သည့်အရာ

ကျွန်တော် Property Regime နဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆောင်းပါးတွေ စာအုပ်တွေ ဖတ်ပြီးတော့ ကော်သူးလေတည်ဆောက်ရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့ အတွေးတချို့ဆက်စပ်စဉ်းစားမိလာတာနဲ့ ဤဆောင်းပါးကိုရေးဖို့ အကြောင်းဖန်လာသည်။ Property ဆိုတာကတော့ မြန်မာဘာသာဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှု (သို့) ပိုင်ဆိုင်သည့်အရာဟူ၍ အတိုချုပ်လေး ဘာသာပြန်ရမည်ဟု ယူဆသည်။ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်လာရင် များသောအားဖြင့် ဥပဒေနယ်ပယ်မှာ ပိုပြီးပြောဆိုကြတာများသည်။ ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ပြန်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် ပစ္စည်းတစ်ခု (သို့) ထိတွေ့ကိုင်တွယ်လို့ရတဲ့ အရာတခုကို ဘယ်သူပိုင်လဲ ဘယ်သူကမပိုင်ဘူးလဲနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ပဲ ရှုမြင်ကြတယ်။ မိမိဝယ်ထားတဲ့ပစ္စည်းတခုက မိမိ၏ပိုင်ဆိုင်မှုဖြစ်သည်၊ မိမိကို တစုံတဦးကပေးထားတဲ့ ပစ္စည်းဆိုရင် မိမိပိုင်ဆိုင်သည် ဆိုပြီးဒီလိုပဲ အကြမ်းအားဖြင့် တွေးထားမှတ်ယူထားကြတယ်မဟုတ်လား။ တကယ်တမ်း ပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြဿနာတက်ရင် အငြင်းပွားမှုတွေရှိလာရင် တရားရုံးရှိရင် တရားရုံးကို သွားတယ်၊ မရှိရင် ရပ်ရွာလူကြီးနဲ့ပဲ ဖြေရှင်းကြလေ့ရှိသည်။ အဲ့တာကြောင့်ပဲ အစိုးရက ပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပိုပြီးခိုင်လုံမှုရှိအောင် စာရွက်စာတမ်းတွေနဲ့ သတ်မှတ်ပြီးအသုံးပြုကြတယ်။

ဥပဒေရှုထောင့်ကကြည့်ရင်တော့ သက်ဝင်နေတဲ့ အာဏာသုံးရပ်ဖြစ်တဲ့ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေး နှင့် တရားစီရင်ရေး စတဲ့ဖြစ်တည်ပြီးသားခိုင်မာပြီးသားဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံတနိုင်ငံထဲက အာဏာသုံးရပ်ရဲ့ ယန္တရားထဲကရှုထောင့်နဲ့ရှုမြင်တယ်။ ဥပမာ ကျွန်တော်သည် သေဆုံးခဲ့ပြီဖြစ်သောအဖွားထံမှ အမွေရရှိထားသော မြေကွက်တကွက်ကို ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ဆိုသော်ငြားလည်း နိုင်ငံတော်က အသိအမှတ်ပြုထားသည့် မည်သည့်စာရွက်စာတမ်းမျှ မရှိနေသောကြောင့် ကျွန်ုပ်၏မြေကွက်ပိုင်ဆိုင်မှုသည် မခိုင်လုံပါ။ ကျွန်ုပ်သည် မြေကွက်ကိုပိုင်ဆိုင်သည်ဟု မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ ကျွန်ုပ်၏ပိုင်ဆိုင်မှုသည် နိုင်ငံတော်က ချမှတ်ထားသည့် ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ အခြေခံ၍ ကျွန်ုပ်မြေကွက်ကို ပိုင်ဆိုင်သည် (သို့) မပိုင်ဆိုင်သည်ကိုဆုံးဖြတ်သည်။ ဤအခြေအနေတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများမှာ နိုင်ငံတော် (သို့) အစိုးရ၊ မြေကွက်၊ ဥပဒေ၊ ကျနော် နှင့် သေဆုံးခဲ့ပြီးဖြစ်သော အဖွားတို့ပင်ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အဖွားသည် ၎င်း၏မြေကွက်ကို မိရိုး

ဖလာအတိုင်း ၎င်း၏အဖိုးအဖွားလက်ထက်ကပင် ထိုမြေကွက်ပေါ်တွင် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသည်။ ထိုအချိန်သည် မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေး ပင်မရခဲ့သေးပါ။ ယခုကျွန်ုပ်တို့မြင်တွေ့နေရသည့် နိုင်ငံတော် (သို့) အစိုးရ (သို့) အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဆိုသည်မှာလည်း မရှိခဲ့သေးပါ။ ဥပဒေဆိုသည်မှာလည်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့ချမှတ်ထားသော မြို့ပေါ်အချို့တွင်သာရှိသည်။ ကျွန်တော့်ဘိုးဘေးတို့သည် အစိုးရမရှိ၊ ဥပဒေမရှိ၊ စာရွက်စာတမ်းမရှိခင် ၁၉၄၈ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးမတိုင်မီ အချိန်ကတည်းကပင် မျိုးဆက်အလိုက် ထိုမြေပေါ်တွင် မိရိုးဖလာအတိုင်း စိုက်ပျိုး၍ အသက်မွေးလာခဲ့သည်။ သူတို့တွင် ထိုမြေပေါ်၌ လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသည့်၊ နေထိုင်ခွင့်ရှိခဲ့သည့်၊ အသုံးပြုခွင့်ရှိခဲ့သည်။ အကျဉ်းချုပ်ရလျှင် ထိုမြေကို ၁၉၇၀ ကျော်တွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ တပ်ပိုင်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထိုမြေပေါ်တွင် ကျွန်တော့်အဖိုးအဖွား လုပ်ကိုင်စားသောက်ခွင့်မရှိတော့ပါ။ မပိုင်ဆိုင်တော့ပါ။ နိုင်ငံတော်ဖြစ်တည်လာခြင်းသည် ကျွန်တော့်အဖိုးအဖွား၏ဖြစ်တည်မှုအတွက် ဘဝစိန်ခေါ်မှုနှင့် ကျပ်တည်းမှုသာဖြစ်စေခဲ့သည်။

ပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး Political Ecology (နိုင်ငံရေးဂေဟဗေဒ) ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင်ပို၍ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို နားလည်စေမည့်မြင်ကွင်းမျိုးကို ပေးသည်ဟု ကျွန်တော့်အနေနဲ့ လက်ခံသည်။ နိုင်ငံရေးဂေဟဗေဒသည် ပိုင်ဆိုင်မှုကို လူ့အဖွဲ့အစည်း (သို့) လူ နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အခြေပြု၍ရှု့ မြင်သည်။ အထက်ပါ သာဓကနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေရှု့ ထောင့်မှကြည့်လျှင် ကျွန်တော့်အဖိုးအဖွားသည် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေကို မလိုက်နာ၊ ဥပဒေအရ စာရွက်စာတမ်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏မျိုးရိုးစဉ်ဆက်အလိုက် အသုံးပြုလာသော၊ အသုံးပြုခွင့်ရှိသော၊ မြေကို အသုံးပြုခွင့်မရှိတော့ပေ။ "ခွင့်" ဟူသောစကားလုံးကို သေသေချာချာ သတိပြုကြရန်လိုအပ်ပေသည်။ "ခွင့်" ဟူသည်မှာ အခွင့်အရေး (Right) ကိုရည်ညွှန်းသည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ်ထုတ် မက်ခ်ဖာစင် (MacPherson) ရဲ့ပိုင်ဆိုင်မှု (Property) ဆိုသည့်စာအုပ်မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး အလုပ်လုပ်ပုံ၊ သတ်မှတ်ပုံ နှင့် "ပိုင်ဆိုင်မှု" ဆိုပြီးတော့ဖြစ်တည်လာပုံတွေကို သူကဝေဖန်ပိုင်းခြားပြထားတယ်။ သူ့အဆိုအရ ပိုင်ဆိုင်မှုသည် အခွင့်အရေး (Right) ဖြစ်သည်။ ထိုအခွင့်အရေးကို လူ့အဖွဲ့ အစည်းအသီးသီးကိုယ်တိုင်ကဖြစ်စေ၊ မိရိုးဖလာစံချိန်စံနှုန်းတွေကဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတော်ကဖြစ်စေ၊ ဥပဒေကဖြစ်စေ၊ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အသက်ဝင်အောင်လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ပိုင်ဆိုင်မှုစနစ်၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြစ်သည်။ ၎င်းအဆိုကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှုယန္တရားကို နားလည်ရန်အရေးကြီးပေသည်။

"အခွင့်အရေး" ဆိုတဲ့စကားလုံးကို ထပ်ပြီးစဉ်းစားကြည့်ရအောင်။ ကျွန်ုပ်တို့မှာ အခွင့်အရေးရှိတယ် မရှိဘူးကဘာလို့လဲ။ အခွင့်အရေးတခုက ရှိတယ်ဆိုရင် ဘာကြောင့်လဲ။ အခွင့်အရေးတခုမရှိဘူးဆိုရင် ဘာကြောင့်လဲ။ ကျွန်ုပ်တို့မှာ အခွင့်အရေးရှိခြင်းမရှိခြင်းဆိုတာ ဘာနဲ့ သက်ဆိုင်လဲ။ ကျွန်ုပ်တို့တစုံတခုလုပ်တဲ့အခါမှာ ပြီးမြောက်အောင်လုပ်နိုင်ခြင်းဟာ ကျွန်ုပ်တို့မှာ လုပ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်ဆိုတဲ့ အဆင့်ပဲရှိသေးတယ်။ ထိုလုပ်ဆောင်ချက်ကို လုပ်ဖို့ အခွင့်အရေးရှိမရှိက မသေချာဘူး။ တစုံတဦး (သို့) တစုံတရာက ဝင်ရောက်နှောက်ယှက်ခဲ့မယ်ဆိုရင် ကျွန်ုပ်တို့လုပ်ဆောင်တဲ့ ထိုတစုံတရာ လုပ်ဆောင်ချက်မှာ အနှောက်အယှက်ကြုံမယ်သို့မဟုတ် ပြီးမြောက်ခြင်းရှိမှာမဟုတ်တော့ပေ။ ထိုအခြေအနေမှာတော့ ကျွန်ုပ်တို့မှာ လုပ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်ဆိုပေမယ့် လုပ်ဆောင်ဖို့ အခွင့်အရေး အပြည့်အဝမရှိခြင်း သို့မဟုတ် လုံးဝမရှိခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဝင်ရောက်နှောက်ယှက်ခြင်းမရှိသော အခြေအနေသည် အခွင့်အရေးရှိသည့်အခြေအနေဟုဆိုနိုင်ပြီး ဝင်ရောက်နှောက်ယှက်ခြင်းနဲ့ ကြုံနေရသည့်အခြေအနေသည် အခွင့်အရေးမရှိသည့် အခြေအနေဖြစ်သည်။

တဆက်တည်း ကျွန်တော်စဉ်းစားမိသည်မှာ လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ဆက်စပ်ပြီးစဉ်းစားမိပြန်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ကရင်လူမျိုးနည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံရှိအခြားသော လူမျိုးများလည်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်းခံကြရသည်။ လူ့အခွင့်အရေးသည် မွေးရာပါအခွင့်အရေးဖြစ်သည်ဟုဆိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သန်းပေါင်းများစွာသော လူများသည် ၎င်းတို့၏ မွေးရာပါအခွင့်အရေးမရကြသနည်း။ အဘယ်ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်း ခံရပါသနည်း။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် လူဖြစ်သည့်အလျှောက် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ ရှင်သန်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ မိမိတို့သည်မိမိတို့၏ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အသိပညာ နှင့် အခြားသော လူမျိုးများနည်းတူ တိုးတက်ဖွံ့ ဖြိုးနိုင်သည်။ သို့သော် အခွင့်အရေးမရှိပါ။ မိမိတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ရှင်သန်ကြီးထားရန် အခွင့်အရေးမရှိခြင်းမှာ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် အစွမ်းအစမရှိ၍ မဟုတ်။ မိမိတို့၏ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ ရှင်သန်နေထိုင်ခြင်း အခွင့်မရှိတော့လေအောင် ဝင်ရောက်နှောက်ယှက်ခံရသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရှု့ထောင့်မှ ကြည့်မည်ဆိုလျှင်လည်း မိမိတို့သည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းနိုင်စွမ်းမရှိ၍ မဟုတ်။ မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းရန် ဟန့်တားနေခြင်း နှောက်ယှက်နေခြင်းစသည့် လုပ်ဆောင်မှုများဖြင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခြင်းဟူသော အခွင့်ရရှိအောင် နိုင်ငံတော်တဖြစ်လဲ စစ်အစိုးရအဆက်ဆက်က ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ကရင်လူမျိုးသည် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲလာသော နိုင်ငံရေးရေစီးကြောင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံဟူသည့် နယ်နိမိတ်ဧရိယာအဝန်းနှင့် နိုင်ငံတော်ဟူသော စစ်အစိုးရအဆက်ဆက်၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် နေထိုင်ကြရသည်။ နိုင်ငံတနိုင်ငံဖြစ်သောကြောင့် ထိုနယ်နိမိတ် အတွင်းတွင် နေထိုင်ကြသော လူအားလုံး၏ အခွင့်အရေးကို နိုင်ငံတော်ဟူသော စစ်အစိုးရက ဝင်ရောက်နှောက်ယှက်ထိန်းချုပ်သည်။ မက်ခ်မာစင် (MacPherson) ၏အဆိုအရ ပိုင်ဆိုင်မှုသည် အခွင့်အရေးဖြစ်ပြီး ထိုအခွင့်အရေးကို နိုင်ငံတော် နှင့် နိုင်ငံတော်က ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေသော်လည်းကောင်း၊ လူမှုအသိုင်းအဝန်း၏စံချိန် စံညွှန်းများနှင့် အချင်းချင်းကသော်လည်းကောင်းအာမခံခြင်း၊ အတည်ပြုခြင်းနှင့်အ သက် ဝင်စေခြင်း များပြုလုပ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့ ကော်သူးလေ တည်ဆောက်ရေး နှင့် ဆက်စပ်စဉ်းစားရလျှင် ကျွန်ုပ် တို့၏ တော်လှန်ရေးသည် မိမိတို့၏အခွင့်အရေးကို မတရားဖိနှိပ်ယူဆောင်သွားသော နိုင်ငံတော်တဖြစ်လဲ စစ်အစိုးရကို ကျွန်ုပ်တို့၏ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို အကောင်အ ထည်ဖော်ရာ၌ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်ခြင်း ကင်းဝင်အောင်လုပ်ဆောင် ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ အခွင့်အရေးကိုမပိုင်။ ဤနိုင်ငံတော်မပေါ် ပေါက်ခင်ကတည်းကပင် မိမိတို့ကရင်လူမျိုးတို့သည် ကိုယ်ပိုင်ပြ ဌာန်းခွင့်ကိုနည်း မျိုး စုံဖြင့် ကျင့်သုံးကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏အခွင့်အရေးကိုပိုင်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အခွင့်အရေးသည် သူတပါး၏အကျိုးစီးပွားကိုမထိခိုက်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အခွင့်အရေး သည် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ဖြစ်သည်။ ကော်သူးလေတည်ဆောက်ခြင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့၏အခွင့်အရေး ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်သည် မိမိတို့ကရင်လူမျိုး၏ ပိုင်ဆိုင်သည့် အရာဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ပိုင်ဆိုင်မှုကို မိမိကိုယ်တိုင်က အတည်ပြုရမည်၊ အသိအမှတ် ပြုရမည်၊ အသက်ဝင်အောင်လုပ်ရမည်။ ဤသို့ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆက်စဉ်း စားမိရာမှ မိမိတို့ကရင်လူမျိုးသည် မိမိတို့၏ ပိုင်ဆိုင်သည့်အရာကို သူတစ်ပါးမတရားယူဆောင်ခြင်းမှ ကင်းဝင်းအောင် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်ရယူကြရမည်ဖြစ်ပြီး ဤတော်လှန်ရေး အတွက် စွမ်းစွမ်းတမံ ကြိုးစားကြပါစို့ဟု တိုက်တွန်းရင်း ဤဆောင်းပါးကို အ ဆုံးသတ် လိုက်သည်။

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သးဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်
ကီၢ်သူလ့ၤ
www.knuhq.org

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ် စၢဖှိၣ်ကရၢ အလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ ဘၣ်ထွဲဒီး ကရူၢ်ကရၢ လၢ အလံၣ်အီၣ်လီအီၣ်ကျိၣ်စ့ လၢ အိၣ်ဝဲလၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ

လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၣ်(၁၃)သီ,၂၀၂၄နံၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး ထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဖၣ် အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီ ဒီးအတၢ်အဲၣ်ဒိး မၤလီၤမၢ်ကွံာ် ကရူၢ်ကရၢ တဖၣ် လၢ အလံၣ်အီၣ်လီအီၣ်ကျိၣ်စ့ ဒီးကၣ်စံၣ်နိၣ် တၢ်တၤကျိၣ်တၤစ့အလီၢ် လၢအိၣ်ဝဲ လၢကညီကီၢ်စဲၣ် ထံဆၢကီၢ်ဆၢ တဖၣ် အဂ့ၢ်န့ၣ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ ထုးထီၣ်ရၤလီၤဝဲ အတၢ်ဟ်သးဒီး လံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ ဒ်လၢလာ် အသိးန့ၣ်လီၤ.

(၁) ကၣ်စံၣ်နိၣ် တၢ်တၤကျိၣ်တၤစ့ အတၢ်မၤ ဒီးကရူၢ်ကရၢ လၢ အလံၣ်အီၣ်လီအီၣ် ကျိၣ်စ့တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ် လၢ အဟဲလီၤစၢၤဝဲဒ်လၢသန့အအၢအသီ ဒီးတၢ်အီၣ်ကဘျံးအီၣ်ကဘျၣ်အတၢ်မၤတဖၣ် လၢကီၢ်ပယီၤ အပဒိၣ်ပပှၢ် တစိၤဘၣ်တစိၤ အတၢ်အီၣ်ကဘျံးအီၣ်ကဘျၣ်, ဒီး တၢ်ဟံးန့ၢ်မူ ဟံးန့ၢ်ဒါ ဒီး တၢ်တူၢ်မူတူၢ်ဒါ တအိၣ်, ဒီးသဲစး တၢ်ဒိၣ်စိတအိၣ်ဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

(၂) ကရူၢ်ကရၢတဖၣ် လၢ အလံၣ်အီၣ်လီအီၣ် ကျိၣ်စ့ လၢတဖိးမံဒီး သဲစး တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်လၢ ပယီၤ သုးကိၣ်ကးတဖၣ် ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ဘၣ်ဘျုးဘၣ်ဖှိၣ် လီၤလီၤအဃိ ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဆိၣ်ထွဲ ဒီး ဒီတဒါဃာ်ဝဲ ဒီး ဖိၣ်ဝဲပျုၤ လၢတၢ်လီၢ်ခံ, ဒီးကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ပှၤဂ့ၢ်ဝီ အတၢ်ဂ့ၢ်ကီ အကလုာ်ကလုာ် လၢ ကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢအိၣ်ဝဲလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်တဖၣ် ဃုာ်ဒီး ပှၤလၢဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီး တၢ်တၤကျိၣ်တၤစ့ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ တဖၣ်အံၤ, ဒီး ကဲထီၣ် စ့ၢ်ကီးဝဲ တၢ်တဂၢါတကျၢၤ လၢလီၢ်ကဝီၤခိၣ်ဃၤၤထံကီၢ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒီး တၢ်ဘၣ်ယိၣ် ဘၣ်ဘီ လၢဟီၣ်ခိၣ် ထံကီၢ် တဖၣ်အဂီၢ်ကျိၣ်စ့အတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢဒီးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တၢ်တဂၢါတကျၢၤန့ၣ်လီၤ.

(၃) **ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်** ထီဒါဝဲ ကၣ်စံၣ်နိၣ် တၢ်တၤကျိၣ်တၤစ့ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ လၢတဖိးမံဒီး သဲစး တၢ်သိၣ်တၢ်သီ တဖၣ် ဒီးကရူၢ်ကရၢလၢအလံၣ်အီၣ်လီအီၣ်ကျိၣ်စ့အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်တဲာ်တဲာ်ဖျုၤဖျုၤဒီးကဒုးလီၤပှိၢ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၄) အဃိ, **ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်** ကဖိၣ်လိာ်စု ဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီး လီၢ်ကဝီၤခိၣ်ဃၤၤထံကီၢ်တဖၣ် ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဘီမုၢ် တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်လၢကမၤပှိၢ်မၤကဆှိကွံာ်ဝဲကၣ်စံၣ်နိၣ်တၢ်တၤကျိၣ်တၤစ့အတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢတဖိးမံဒီးသဲစးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်ဒီးကရူၢ်ကရၢလၢအလံၣ်အီၣ်လီအီၣ်ကျိၣ်စ့အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး

လၢ တၢ်ဆဲးကျိးအဂီၢ်–

- စီၤနၢၤဒှၣ်ဒါ (+66 98 687 9384)
- နီၢ်စိဖံးယၤ (+66 80 228 0996)
- E-mail: ner.dhu.da.ndd@gmail.com

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး
ကီၢ်သူလ့ၤ
www.knuhq.org

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ တၢ်ဟ်သးအလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ ဘၣ်ထွဲဒီး သုးကီၣ်ကးထုးထီၣ်ဝဲဒၣ် "ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်ဘၣ်မၤသုးသဲစး"

၂၀၂၄ နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ (၁၉)သီ

၁. ဖဲ ၂၀၁၀နံၣ် နအဖ သုးကီၣ်ကး ဟ်လီၤဝဲဒၣ် သဲစး ၂၇/၂၀၁၀ "ထံဖိကီၢ်ဖိ တၢ်ဘၣ်မၤသုး သဲစး" ဒီး "သုးဟ်ကီၤ သဲစး" သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဖဲ ၂၀၂၄နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ (၁၀)သီ ဒီး လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ (၁၃)သီအနံၤ ထုးထီၣ်ဝဲဒၣ် လံာ်တၢ်ကလု၊် နီၣ်ဂံၢ် ၂၇/၂၀၂၄ ဒီး ၃၂/၂၀၂၄ သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် သဲစးစိကမီၤ ဂၢၢ်ကျၢၤဝဲ အမုၢ်နံၤ အသိးန့ၣ်လီၤ. တကတိၢ်ဃီ ဖဲလါဖ့ၤဘြူၤ အါရံၤ (၁၃)သီအနံၤ စ့ၢ်ကီး ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲဒၣ် ဒ်လံာ်နီၣ်ဂံၢ် ၁/၂၀၂၄ အသိးလၢ ကရၢကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ် လီၢ်ခၢၣ်သး တၢ်ထၢထံဖိကီၢ်ဖိ တၢ်ဘၣ်မၤသုးကရၢ န့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်ဟ်ဂၢၢ်ဟ်ကျၢၤဝဲဒၣ် တၢ်သးအိၣ်မၤသုးလၢ အအိၣ်ဒီးအသူးအသ့ၣ် လၤကပီၤလၢ နီၢ်ကစၢ် တၢ်သးအိၣ် နုာ်လီၤမၤသုး လၢအမ့ၢ် "ထံဖိကီၢ်ဖိ တၢ်ဘၣ်မၤသုး သဲစး" အံၤန့ၣ် သုးကီၣ်ကး တအိၣ်ဒီး တၢ်ဖိးသဲစး လၢကဟ်ဂၢၢ်ဟ်ကျၢၤ ဟ်ပနီၣ် ထုးထီၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်. သဲစးအံၤ မ့ၢ် တၢ်မၤလၢ အကမၤလီၤဘျ့ကွံာ်ဝဲဒၣ် ထံကီၢ်ဒီတဘ့ၣ်အံၤ ဆူ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ အကပျၢၤ ယိာ်ပူၤ ဒီး မ့ၢ်တၢ်မၤလၢ အကမၤထီထီၣ်ဝဲဒၣ် သုးမီၤစိရိၤ သးသမူအဃိ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ တတူၢ်လိာ်ဒီး ထီဒါဝဲ န့ၣ်လီၤ.

၃. "ထံဖိကီၢ်ဖိ တၢ်ဘၣ်မၤသုးသဲစး" မ့ၢ်ဒ်သိး တၢ်ကဒီတဒၢဝဲဒၣ် ကီၢ်ချၢထံကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်နုာ်လီၤဘၢၣ်ဖှိဒုးန့ၢ် ပထံကီၢ်အခါ မ့ၢ်ဂ့ၤ, န့ ဆၢၣ် တၢ်တတၢၤတနါဒီး တၢ်ကဲထီၣ်သးသ တူၢ်ကလာ်လၢ အဒိၣ်အမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်လီၤနီၤလီၤ တၢ်ဒိသူၣ်ဒိသး တၢ်တိ စၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ဖဲလၢ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ မၤပှဲၤန့ၢ် တၢ်ဂဲၤလိာ် ဘၣ်ဃး တၢ်သူၣ်ထီၣ် ဘှီထီၣ် က့ၤထံကီၢ် အဆၢကတိၢ်အခါ တၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ် တၢ်မၤလၢ အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၄. စၢၤသွဲၣ်သီသးစၢ်တဖၣ် ဃုာ်ဒီး ကလုာ်ဒူၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်ခဲလၢာ် အသုတပၣ်ဃုာ် မၤသကိးဝဲဒၣ် လၢတၢ်မၤဖျါထီၣ် ဝဲဒၣ် သုးကီၣ်ကး အသဲစးလၢ အထုးထီၣ်ဝဲ တဖိးသဲစးအံၤဒီး ကခီၣ်ရိၣ်ထီဒါဝဲဒၣ် လၢထံရှူၢ်ကီၢ် သဲးတၢ်ခီၣ်ရိၣ်အကျဲ၊ ကပာ်ဖှိၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီး တၢ်ပၢၢ်ဆၢ ကရူၢ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်, ကမၤတၢ်မၤလၢကဒီတဒၢလိာ်သး တဂၤဒီးတဂၤ ဒီး ကဟ်ဖှိၣ် မၤသကိးတၢ်ဒီး တၢ်ထီဒါမၤဟးဂီၤတၢ်မၤ လၢကျဲအကလုာ်ကလုာ် တဖၣ်အဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဆီၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ.

၅.သုးကီၣ်ကး ထုးထီၣ်ဝဲ သဲစးလၢ အတဖိးသဲစး သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒီး ကထၢန့ၣ်ဆူၣ်ဝဲ သုးသိလၢ ကဆှၢဃီၤဝဲ စၢၤသိ ပှၤသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ပှၤမၤတၢ်ဂံၢ်ဘါတၢ်အိၣ်ဃၢၤ ဒီတစိၤ ဆူ တၢ်ဒုးအကပျၢၤပူၤအဃိ ထံဖိကီၢ်ဖိ ကမျၢ်တဖၣ် အလီၢ် တအိၣ် လၢ ကလူၤပိာ်မၤထွဲဝဲဒၣ်ဘၣ်. ပှၤလၢ အလူၤပိာ်မၤထွဲ မၤသကိးတၢ်ဒီး သုးကီၣ်ကး ခဲလၢာ်န့ၣ် ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲး ဂ့ၢ်ဝီ, ပှၤဂ့ၢ်ဝီဒီး မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်ဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ဂ့ၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ် အခံသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဒီး တူၢ်မူတူၢ်ဒါဝဲန့ၣ်လီၤ.

၆. ကီၢ်ပယီၤအပူၤ သုးမီၤစိရိၤ အစိၤမ့ၢ်ကတၢၢ်ကွံာ်ဝဲလၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့မး သုးတဖၣ် အတၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤ တၢ်မၤတရီ တပါ တၢ်မၤလီၤမုၢ်လီၤဖး တၢ်မၤသံမၤဝီ ထံဖိကီၢ်ဖိ ကမျၢ်လၢ ကျဲအကလုာ်ကလုာ် သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဝဲ ထံကီၢ်အံၤ ဆူ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအပျိတဖၣ်အံၤ က ကတၢၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၇. စၢၤသွဲၣ်သိ သူၣ်ဘီၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကစူးကါဝဲဒၣ် တၢ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤ အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် ဂံၢ်ဘါလၢ အအိၣ်ဒီး အဝဲ သ့ၣ်တဖၣ် လၢအဖိးမံဒီး စိၤတဖၣ်ဒီး ကထီဒါမၤလီၤပိၢ်သကိး သုးကီၣ်ကးတၢ်မၤလၢ အတဖိးသဲစးတဖၣ် ကိးမံၤဒဲး လၢ ကျဲအကလုာ်ကလုာ် ဒီး ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ စ့ၢ်ကီး ကမၤစၢၤဆီၣ်ထွဲဝဲဒၣ် လၢ အသနၢၣ်ဘၣ်ထွဲ တဖၣ်အပူၤ ဒ်တၢ်သ့အိၣ်ဝဲဒၣ်အသိးအဂ့ၢ် မ့ၢ်တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအီၤ န့ၣ်လီၤ.

လီၢ်ခၢၣ်သးပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး

ဆဲးကျိးဘၣ် –

- စီၤနၢၤဒ့ၣ်ဒါ (–၆၆ ၉၈ ၆၉၇ ၉၃၈၄)
- နီၢ်ဆိဖံၣ် – (–၆၆ ၈၀ ၂၂၈ ၀၉၉၆)
- Email: ner.dhu.da.ndd@gmail.com

စစ်အာဏာရှင်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းရေး နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးအတွက် အတူတကွ လက်တွဲတော်လှန်တိုက်ပွဲဝင်နေကြသော အဖွဲ့များ၏ ဘုံသဘောထား ရပ်တည်ချက်အား ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း

၂၀၂၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၃၁) ရက်

arSfEsc uf (Vision)

ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်ကြသည့် စုံလင်ကွဲပြားသော လူမျိုးများ၏ သရုပ်လက္ခဏာ (Identity) များကို ကာကွယ်မြှင့်တင်ပေးသည့် ဒီမိုကရေစီရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝရှိသော ပြည်နယ်များဖြင့် စုဖွဲ့ထားသည့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရန်

0Dwnfcuf (Objectives)

(က) စစ်အာဏာသိမ်းမှုကို ဖယ်ရှားပြီး မြန်မာစစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေး၌ ပါဝင်နေခြင်းအား အဆုံးသတ်ရန်
(ခ) လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအားလုံးကို ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် အရပ်သားအစိုးရ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအောက်၌ အပြည့်အဝထားရှိရန်
(ဂ) ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အပြီးတိုင်ဖျက်သိမ်းရန်နှင့် ယင်းကို ပြန်လည်အသက်သွင်းရန် ကြိုးပမ်းမှုမှန်သမျှ တိုက်ဖျက်ရန်
(ဃ) သက်ဆိုင်သူများအားလုံး လက်ခံနိုင်သော ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အခြေခံသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန်
(င) ထွက်ပေါ်လာသော ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုအသစ်အား တည်ဆောက်

ရန်

(စ) ပဋိပက္ခအတွင်း မတရားကျူးလွန်ခံရသူများအတွက် တရားမျှတမှုရရှိရေးနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုရရှိရေး လုပ်ငန်းစဉ် ဖော်ဆောင်ရန်

&yfwnfcsuf(Position)

(က) မြန်မာစစ်တပ်၏ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ (၁) ရက်နေ့ အာဏာသိမ်းမှုသည် တရားမဝင်ကြောင်း ကြေညာပြီး အာဏာသိမ်းမှုကို အကြွင်းမဲ့ဆန့်ကျင်ရှုတ်ချသည်။

(ခ) အာဏာသိမ်းမှုသည် မြန်မာစစ်တပ်ကိုယ်တိုင် တဖက်သတ်ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ချိုးဖောက်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် တရားမဝင်တော့ပါ။

(ဂ) ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်သည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက်ရှိ နိုင်ငံရေးစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မဟုတ်ဘဲ တော်လှန်ရေးအောင်မြင်ရေးနှင့် စနစ်ပြောင်းလဲရေးတည်ဆောက်မှုအတွက် အသုံးချရန်ဖြစ်သည်။
ထိုသို့အသုံးချခြင်းသည် စစ်အာဏာသိမ်းယူမှုကို ဖယ်ရှားရေး နှင့် စနစ်ပြောင်းနိုင်ငံရေး တည်ဆောက်မှုအတွက် ပြည်သူ့တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်နေကြသော ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) နှင့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) တို့အားပြည်သူလူထု၏ မဲပေးရွေးချယ်မှုအခန်းကဏ္ဍကိုအသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ တော်လှန်ရေးအလွန်ကာလနိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုသည် အာဏာရှင်စနစ်တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သောသက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံရေးအစုအဖွဲ့များ၏ စုပေါင်းပါဝင်ဦးဆောင်မှုဖြင့် နိုင်ငံသစ်တည်ဆောက်သွားရန်ဖြစ်သည်။

(ဃ) ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီကို ပြန်လည်ဖော်ဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်သည့်အပြင် အာဏာသိမ်းမှု တရားဝင်ဖြစ်စေပြီး မြန်မာစစ်တပ်ကို ကာလအကန့်အသတ်မရှိ အုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးခြင်းသာ ဖြစ်မည်။

(င) စစ်တပ်သည် အနာဂတ် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ခွင့် မရှိစေရ။

(စ) ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်၊ အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး နှင့် တည်ငြိမ်ရေး ပြန်လည်ဖော်ဆောင်ရန် သက်ဆိုင်သူများအားလုံး လက်ခံနိုင်သည့် ဖက်ဒရယ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်တစ်ရပ် လိုအပ်သည်။

(ဆ) နိုင်ငံရေးအခွင့်ထူးခံများ အချင်းချင်းအကြား ပြုလုပ်သည့် အာဏာခွဲဝေမှုကို လက်ခံမည်မဟုတ်ပါ။

(ဇ) အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများအသင်း နှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂတို့၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အဖြေရှာမှုလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းပါဝင်သွားမည်။

(ဈ) ဒေသအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်ရေးကို ဦးတည်ပြီး အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ယှဉ်တွဲနေထိုင်သွားမည်။

vkyfief;pOftqifqifh

(က) စစ်ကောင်စီ/မြန်မာစစ်တပ်အား စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး (ပြည်တွင်း/ပြည်ပ) ဖိအားပေးခြင်း။

(ခ) မြန်မာစစ်တပ် တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၆) ရပ်အား လက်ခံလာလျှင် စစ်အာဏာသိမ်းမှု အဆုံးသတ်ခြင်းနှင့် အေးချမ်းတည်ငြိမ်စွာ အာဏာလွှဲပြောင်းခြင်း ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် ဆွေးနွေးခြင်း။

(ဂ) စစ်အာဏာသိမ်းမှု အဆုံးသတ်၍ စစ်ကောင်စီ (သို့) မြန်မာစစ်တပ်ကျောထောက်နောက်ခံ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အား အပြီးသတ် ဖယ်ရှားပြီးနောက် ဖက်ဒရယ်အဆင့်အတွက် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (T-NUG) နှင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ ပြည် နယ်/ဖက်ဒရယ်ယူနစ် အစိုးရများ ဖွဲ့စည်းပြီး နိုင်ငံတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးအတွက် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်း။

(ဂ-၁) အာဏာရှင်စနစ်တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သော သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံရေးအစုအဖွဲ့များပါဝင်၍ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခြင်း။

(ဂ-၂) တော်လှန်ရေးအလွန်တွင် တော်လှန်ရေးအင်အားစုများမှ ပါဝင်သင့်သူများပါဝင်၍ စုပေါင်းခေါင်းဆောင်မှုနှင့် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် အညီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (T-NUG) ကိုဖွဲ့စည်းခြင်း။

(ဂ-၃) ဖက်ဒရယ်ယူနစ်အစိုးရများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/ဖက်ဒရယ်ယူနစ်အလိုက် လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းခြင်း။

(ဃ) သက်ဆိုင်သူများအားလုံး ပါဝင်သော နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်၍ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုဖော်ဆောင်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ဆွေးနွေးချမှတ်ခြင်း။

(ဃ-၁) ပြည်နယ်/ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များ သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် ပြည်နယ်/ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များ၏ နယ်နိမိတ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်မှတ်ရေးကိစ္စကို အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ ရောက်ရှိသည့်အခါအခါအဓိကသက်ဆိုင်သူအားလုံးပါဝင်သော နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း။

(င) ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခြင်း။

(စ) ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပြည်ထောင်စုသစ်အား တည်ဆောက်အကောင်အထည်ဖေါ်ခြင်း။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဤနိုင်ငံရေးမျှော်မှန်းချက်၊ ဦးတည်ချက်၊ ရပ်တည်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် မဟာဗျူဟာအရ အရေးကြီးသည့် ကဏ္ဍစုံတွင် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းရေးယန္တရားများ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် သက်ဆိုင်သည့်တော်လှန်ရေးမဟာမိတ်အင်အားစုများနှင့်လည်း ဆက်လက်ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း၍ အစွမ်းကုန် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

တၢ်ဒီတဒၢဝဲၤကျိၤ
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
ကီၢ်သူလ့ၤ

တၢ်ဒီတဒၢဝဲၤကျိၤခိၣ် အတၢ်ကတိၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဆူ
အဲၣ်ကလုာ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူသ့ၣ်တဖၣ် အအိၣ်

လါမၢ်ရှး ၂၆ သီ, ၂၀၂၄

အဲၣ်ကလုာ် ပၢၢ်ဆၢတၢ် ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူသ့ၣ်သုဧၢ,

ကတိၢ်အံၤ ပကဘၣ်ရိၣ်ဖှိၣ်ဃူဖိးဒီး ဆူပတၢ်မၤနၢၤဖီတၢၣ်အအိၣ် ပကဒုးသကိးတၢ်အဂီၢ် တၢ်ဆၢကတိၢ် တုၤဃီၤလံန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ ကညီဒီကလုာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢ ဘၣ်အိၣ်ထီၣ်အံၤ ပပှၤကလုာ် သုးမုၢ်ဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကရၢကရိ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ် လီၤမုၢ်လီၤဖး ခီဖျိလၢ ကျဲအဘိဘိဒီး တၢ်အိၣ်သး အကလုာ်ကလုာ်လၢ ပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်တဖၣ် ပလဲၤ ခီဖျိ အီၤလၢ တၢ်မၤနၢၤအဃိ မ်ပကဟံးန့ၢ်တၢ်မၤလိဒီး အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၤကျၢၤ လၢပှၤကလုာ် အဂီၢ်န့ၣ် တက့ၢ်.

ဖဲအပူၤကွံာ် ပတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ် မ့ၢ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပကညီဒီကလုာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢသုးမုၢ်ဒိၣ်တဖၣ် အတၢ်မုၢ်လၢ် ကွၢ်စိဖီတၢၣ် မ့ၢ်ဝဲ ပပှၤကလုာ်, ပကီၢ်သူလ့ၤ ဒီး ကီၢ်စၢဖှိၣ်အပူၤ ကလုာ်ကိးကလုာ်ဒဲး ကဒိးန့ၢ်ဘၣ် ကလုာ် တၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီး တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသးခွဲးယာ်တဖၣ်အဂီၢ် ပဂုာ်ကျဲးစၢးဒီး ဂဲၤလိာ်ဒုးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဲၣ်ကလုာ်ပၢၢ်ဆၢတၢ် ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူသ့ၣ်သုဧၢ,

ဒ်ကညီကလုာ် ဃုာ်ဒီး ကလုာ်ဒူၣ်ခဲလၢာ် အဖီတၢၣ် လၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီး တၢ်သဘျ့အဂီၢ်, တၢ် ကသူၣ်ထီၣ် ခါဆူညါ ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ် ကီၢ်စၢဖှိၣ်အသီ လၢအပုဲၤဒီး တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အဂီၢ် ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူ တဂၤစုာ်စုာ်လၢ အဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ် အသးသမူ, ကပၢၤကဝါ, သွံၣ်ထံ, နီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤ အဖီခိၣ် ပဟ်ပနီၣ် ဟ်လၤဟ်ကပီၤဒီး ဟ့ၣ်တၢ်ယူးယီၣ်န့ၣ်လီၤ. တကတိၢ်ဃီ သုဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ပှၤလၢ အဒီတဒၢကညီဖိဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်တဖၣ်လၢ သုးမီၤစိရိၤ သုးအၢသုးသီသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်မၤအၢမၤသီ မၤတရီတပါ မၤ ဟးကူာ်ဟးဂီၤ ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, တၢ်ထဲသိးတုၤသိး, တၢ်သဘျ့ဒီး တၢ်မ့ၢ်တၢ် တဖၣ်အဃိ ပစံးဘျုး ဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤသုဒိၣ်မး ဒီး လၢ "ထံကီၢ် တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤအမ့ၢ်အတီ အသိ " အပူၤ ကအိၣ်ဒီး တၢ်အုၣ်ကီၤ ဟ်ပနီၣ်ကွဲးနီၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူတဖၣ် အတၢ်ဂုာ်ကျဲးစၢး, အကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲကျၢၤမုဆူ ဒီး အတၢ်သူၣ်ဒူသးဒူ တဖၣ်အံၤ မ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အမၤဂ့ၤမၤဖျါထီၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိ ကမျၢၢ် ကိးဂၤဒဲး အဘူၣ်အတီၤ ဒ်သုမ့ၢ်ပှၤလၢ အၢၣ်လီၤ

တ့ၢ်လံလၢ ထံကီၢ်ဒီးကလုာ်ဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကပီၤ လၢ အလ့နံ့ၢ်ဝဲ ကျဲလၢ တၢ် ကသူၣ် ထီၣ် ထံကီၢ်သီလၢ တၢ်သဘျ့ဒီး တၢ်ထဲသိးတုၤသိး အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ပနာ်လၢ သုတၢ်တူၢ်ဆါ ဟ့ၣ်လီၤသး သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကဟဲစိာ်န့ၢ် စၢၤသွဲၣ်သီတဖၣ်အဂီၢ် တၢ်သဘျ့ အတၢ်ကပီၤ ဒီး ကဒုးကပီၤ ဆူညါကွဲၢ်ကွဲၢ် န့ၣ်လီၤ.

အဲၣ်ကလုာ် ပၢၢ်ဆၢတၢ် ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူသ့ၣ်သုဧၢ,

လၢသုတၢ်ပၢၢ်ဆၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤပူၤ သုကဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်, တၢ်လူၤမၤပိာ်ထွဲ တၢ်သိၣ်တၢ်ဘျၢ တဖၣ် ဒီး ကယဲၢ်ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူကိးဂၤ ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲဝဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ် တုၤလီၤ တီၤလီၤဒီး လၢ ကျဲမ့ၢ်ကျဲတီအပူၤ ခါဆူညါ ပကဒုးသကိးတၢ်လီၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ် ဒုးသ့ၣ်နိၣ်ထီၣ် သုန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အဃိ ကမျၢၢ်လၢ ဘၣ်တူၢ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်ယာ်တဖၣ်အံၤ အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၢ်ကျဲတဖၣ် ဟးဂီၤဝဲ, ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲ ဒီး လိၣ်ဘၣ် တၢ်ဒီတဒၢသ့ၣ်တဖၣ် အါထီၣ်သတူၢ်ကလာ်န့ၣ် သုကဘၣ် ဟ်သူၣ် ဟ်သးန့ၣ်လီၤ. အံးထွဲကွၢ်ထွဲ ကိးဂၤဒဲးတက့ၢ်. ဒီတဒၢ တၢ်လၢအကဟဲ မၤဟးဂီၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ် စ့ၢ်ကီးန့ၣ် တက့ၢ်. ဒ်သိး တၢ်ကဒီတဒၢ ကန့ၢ်အဂီၢ် တၢ်လိၣ်နိၢ်နိၢ် မ့ၢ်ဝဲ ပတၢ်ဃူတၢ်ဖိးဒီး တၢ်ဟ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ကမျၢၢ်လၢအအိၣ်လီၤပြံလီၤပြါ လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်တဖၣ် ကဟ်လုၢ်ဟ်ပှၤ ဟ်ကဲဟ်ပနိၣ်ဒီး ဟ်ဖှိၣ်မၤဃုာ် မၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဲၣ်ကလုာ် ပၢၢ်ဆၢတၢ် ခိၣ်နၢ်သိၣ်ဒူသ့ၣ်သုဧၢ,

တၢ်ထီဒါကမျၢၢ်, တၢ်မၤဘၣ်ဒိ သုးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ, တၢ်မၤတဖၣ် ပကပဒ့ၣ်ဟးဆှံးအီၤဒီး လူၤပိာ်မၤထွဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ အထံရှူၢ်ကီၢ်သဲး, ကျဲသနူသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ကညီဒီကလုာ် တၢ်ထူၣ်ဖျဲး သုးမုၢ်ဒိၣ် အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢ တၢ်ကဘၣ် လူၤပိာ်မၤထွဲအီၤ တဖၣ်န့ၣ် လူၤပိာ်မၤထွဲဘၣ်အီၤ တုၤလီၤတီၤလီၤတက့ၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ကဒီးသုဒီး သုကဖိၣ်လိာ်စုဒီး ကမျၢၢ်လၢ တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအဂီၢ်ဒီး ဂဲၤလိာ်သကိးဃူဃူဖိးဖိး ဒ်သိး ပကတုၤဆူ တၢ်မၤနၢၤ ဖီတၢၣ် လၢအဆိအချ့အဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ် တၢ်သဆၣ်ထီၣ် ဒီး ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါသု န့ၣ်လီၤ.

မၤန့ၢ်အီၣ်ကဲ ပူၤဒုၣ်ပူၤဒါ

ဃူဃူဒူဒူ ဆူတၢ်မၤနၢၤဖီတၢၣ်

ဝဲၤကျိၤခိၣ်

တၢ်ဒီတဒၢဝဲၤကျိၤ

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ

ကီၢ်သူလ့ၤ

ဖဲဒ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ခ့ၣ်တၢ်
အကူာ်(၂)

ပူၤကွံာ်တဘ့ၣ် လံာ်တၢ်ပိာ်ထွဲ

တၢ်ကတိၤဆှၢနုာ်

ကယဲၢ်ထံဖိကိၢ်ဖိဒီး ကလုာ်ဒူၣ်ခဲလၢာ်လၢ အိၣ်ဆိးဝဲဒၣ်ဖဲ ကိၢ်စၢဖှိၣ်အပူၤတဖၣ် အတၢ်မိၣ်နှၢ်သးလီ အဂၢၢ်အကျၢၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ကိၢ်စၢဖှိၣ် လၢအိၣ်သူၣ်လီၤအသးလၢ တၢ်သဘျ့, တၢ်ထဲသိးတုၤသိး, တၢ်တီတၢ်တြၢ်အဖီခိၣ် ဒီး ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤသးအလၢအပှဲၤလၢ ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ခွဲးယာ်, တၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီး တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသးခွဲးယာ်တဖၣ် ကအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်နှၣ်လီၤ.

တၢ်အလုၢ်အပှ့ၤတဖၣ် လၢပာ်ဒိၣ်ပာ်ကဲဝဲ ထံဖိကိၢ်ဖိကလုာ်ဒူၣ်ခဲလၢာ် တၢ်အိၣ်ဖျဲၣ်ခွဲးယာ်ဒီး ပှၤကူပှၤကညီ အသူးအသ့ၣ်လၤကပီၤတဖၣ်, တၢ်သူၣ်ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ကိၢ်စၢဖှိၣ် ဂံၢ်ခီၣ်ထံးတၢ်ပာ်သး(Basic Principles) တဖၣ် လၢတၢ်ကဘၣ်သန့ၤထီၣ်အီၤ, ဂံၢ်ခီၣ်ထံးတၢ်နဲၣ်ကျဲ ဒီး တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် လၢတၢ်ကဘၣ်မၤဖျါထီၣ်အီၤ (မ့တမ့ၢ်) ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်နဲၣ်ကျဲတဖၣ်နှၣ် တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တ့ၢ်လံအီၤဖဲလၢ ခ့ၣ်တၢ် အကူာ် (၁) အပူၤလံနှၣ်လီၤ. ကရူၢ်ကရၢလၢအၢၣ်လီၤအီလီၤတ့ၢ်လံအသးလၢ ကသူၣ်ထီၣ်သကိးဝဲ ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ် ကိၢ်စၢဖှိၣ် ခီဖျိလၢ တၢ်ပာ်ဖှိၣ်ထီၣ်သကိးသး ဂံၢ်ဘါအဖီခိၣ် တဖုစုာ်စုာ်စ့ၢ်ကီး အိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤအီလီၤလံနှၣ်လီၤ.

ဒ်သိးဒီး တၢ်မၤဖျါထီၣ် ဖီတၢၣ် ဒီး တၢ်ကွၢ်စိတဖၣ် လၢပာ်ဖျါထီၣ်တ့ၢ်အီၤဖဲလၢ ဖဲၣ်ဒရဲၣ် ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ် ခ့ၣ်တၢ် အကူာ် (၁) ကနၢ်ကသ့ဝဲ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဂီၢ် ဒီး ဒ်သိး တၢ်သူၣ်ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ကိၢ်စၢဖှိၣ် ကနၢ်ကသ့ဝဲ ဒီး ပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢၤသကိး တၢ်ဘၢၣ်စၢၤ ကတိၢ် သဲစးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် (Interim Constitutional Arrangements) ဒ်အမ့ၢ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ခ့ၣ်တၢ် အကူာ် (၂) နှၣ်လီၤ. တၢ်ဘၢၣ်စၢၤကတိၢ် သဲစးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ အသးသမူနှၣ် အိၣ်ဝဲတုၤ တၢ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤ တၢ်ဘၢၣ်စၢၤကတိၢ် သဲစးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဝံၤဝဲ ဒီး အသးသမူ အိၣ်ထီၣ်ဝဲ အဆၢကတိၢ်နှၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် (၁)
တၢ်ဘၢၣ်စၢၤကတိၢ် သဲစးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ

၁. တၢ်ကမၤဖျါထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢအိၣ်ဒီး တၢ်ပညိၣ်လၢ တၢ်ရူာ်လီၤပှိၢ်ကွံာ် သုးမိၤစိရိၤသနူ ဃုာ်ဒီး ကယဲၢ်မိၤစိရိၤသနူ လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့ ဒီး တုၤတၢ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤ တၢ်ဘၢၣ်စၢၤကတိၢ် ဂံၢ်ခီၣ် ထံးသဲစးတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် အိၣ်ထီၣ်ဝဲတစု.

၂. ဒ်သိးဒီး တၢ်ရူာ်လီၤပှိၢ်ကွံာ် သုးမိၤစိရိၤသနူ ဃုာ်ဒီး ကယဲၢ်မိၤစိရိၤအသနူ လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့ ဒီး တၢ်သူၣ်ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ကိၢ်စၢဖှိၣ်သနူ ကနၢ်ကသ့ဝဲအဂီၢ် တၢ်ကကိး ကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် (People Assembly) တဘျီဒီး ကရူၢ်ကရၢလၢအိၣ် ဒီး တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိတမံၤဃီတဖၣ် ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ဝဲ.

၃. တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ် ဒီး ပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢၤသကိး ကလုာ်တၢ်ဃူတၢ်ဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကိၣ်ကး (National Unity Consultative Council-NUCC) လၢကတိခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး မၤဖျါထီၣ်ဝဲဖီတၢၣ်, တၢ်ကွၢ်စိဒီးထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်လဲၤကျဲတဖၣ် ဒ်အိၣ်ဖျါဝဲဖဲ ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ် ကရ့ၣ်စံၣ်ခ့ၣ်တၢ် အကူာ် (၁) အဂီၢ်.

၄. ကိၢ်စၢဖှိၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စး ကမံးတံာ် (CRPH) ကထိၣ်ဃူမၤသကိး တၢ်ဒီးကလုာ်တၢ်ဃူတၢ်ဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကိၣ်ကးဒီးဟံးန့ၢ် NUCC အတၢ်ဘၣ်သးဒီး ပာ်ပနိၣ်နှၢ်အီၤတၢ်သူၣ်ထီၣ်ကွ့ၢ်ဂီၤ, မူဒါဒီးတၢ်မၤပၢတဖၣ်.

၅. ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢအဂီၢ် တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရိၣ်ဖှိၣ်ဃူဖိး အကရူၢ်ကရၢလၢအလီၢ်အိၣ်တဖၣ် ဒီး ပာ်ပနိၣ်နှၢ်အီၤတၢ်သူၣ်ထီၣ်ကွ့ၢ်ဂီၤ, မူဒါဒီးတၢ်မၤပၢတဖၣ်.

၆. ကလုာ်တၢ်ဃူတၢ်ဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကိၣ်ကး (NUCC) ကကွဲးလီၤပာ်လီၤဝဲတၢ်လဲလိာ် ကတိၢ်တၢ်ကတိၤဆိ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (Preparatory Arrangements) တဖၣ်

အဆၢဒိၣ် (၂)
ကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်

တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ (Objectives)

၇. မိၤစိရိၤသနူ ကတၢၢ်ကွံာ်ဝဲ လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့ ဒီးတၢ်သူၣ်ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ် ထံကိၢ်အဂီၢ်, ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ဂံၢ် ဘါကရူၢ်တဖၣ် ကပာ်ဖှိၣ်ထီၣ်အသးဒီးထိၣ်ဃူတဲကျဲၤသကိးဒီး ပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢၤဝဲဒၣ် ဂံၢ်ခီၣ်ထံးတၢ်ပာ်သး (Basic Principles), ဖီလစံၣ်သနူ, တၢ်တိာ်ကူၣ်ကျဲၤခီၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်လဲလိာ်ကတိၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီ, ပှၤဂ့ၢ်ဝီ, မုၢ်ကျိၤ ဝဲၤကွာ်ဂ့ၢ်ဝီ, တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢဂ့ၢ်ဝီဒီး တၢ်ရူာ်လီၤပှိၢ်ကွံာ် မိၤစိရိၤ သနူအဂီၢ် မ့ၢ်တၢ်မၤဝဲ ကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်အံၤ နှၣ်လီၤ.

တၢ်သူၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ တၢ်မၤကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်ကွ့ၢ်ဂီၤ ဒီး တၢ် မၤအပတီၢ် (Structure and Process for Convening the Assembly)

၈. ကလုာ်တၢ်ဃူတၢ်ဖိး တၢ်ကူၣ်လိာ်ကိၣ်ကးကတိခိၣ်ရိၣ်မဲကီး ဝဲကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် နှၣ်လီၤ. ကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် ကကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲ ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ် ကဘၣ်ကွဲးပာ်လီၤဝဲ တၢ်မၤကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် အကျိၤအကျဲ (Terms of Reference) တဖၣ်နှၣ်လီၤ.

၉. ကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤ ကရူၢ်ကရၢလၢ အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဝဲဒၣ် ဖဲၣ်ဒရဲၣ် ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ခ့ၣ်တၢ် (Federal Democracy Charter) လၢလာ်တဖၣ် အခၢၣ်စး ကဘၣ်ပၣ်ဃုာ်ဝဲဒၣ်နှၣ်လီၤ.

(၁) ကိၢ်စၢဖှိၣ် ဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စး ကမံးတံာ် (CRPH) ဃုာ်ဒီး ဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စး လၢဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤတဖၣ်.

(၂) ထံရူၢ်ကီၢ်သဲး ပၣ်တံၣ်တဖၣ်.

(၃) ကရၢစၢဖှိၣ် (Unions) တဖၣ်, ပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤတဖၣ်, ပှၤသူၣ်ဘီၣ်သးစၢ် ဒီး ကလုာ်ဒူၣ် တၢ်ကရၢကရိတဖၣ် ဒီး ဂံၢ်ခီၣ်ထံး ပှၤဂ့ၢ်ဝီကရၢတဖၣ်, ကိၢ်ပဒိၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိ လၢအဟးထီၣ်ကွံာ် မူဒါတၢ်မၤ ဒ်အမ့ၢ် CDM တဖၣ် ကရူၢ်ကရၢလၢ အပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲအတၢ်ဘၣ်သး (Strike Groups) တဖၣ်

(၄) ကလုာ်ဒူၣ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢကရၢ (Ethnic Resistance Organizations-EROs) တဖၣ်

(၅) တၢ်ဘၢၣ်စၢၤကတိၢ်ကိၢ်စဲၣ်/ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ယူၣ်နံးစ် (States/Federal Units)ခၢၣ်စးတဖၣ်,ဒီးတၢ်ကရၢကရိ/ကိၣ်ကးလၢအိၣ်သူၣ်လီၤအသးလၢကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီအဖီခိၣ် (Ethnic-based Organizations/Councils) တဖၣ်

၁၀. ခၢၣ်စးလၢ ပၣ်ဃုာ်ဝဲဒၣ်လၢ ကမျၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် တဖၣ်, မ့ၢ်ကရၢဖိ ဖိးသဲစး (Offical Members) တဖၣ် လၢအခၢၣ်စးဝဲ အတၢ်ကရၢကရိဘၣ်ထွဲတဖၣ်အဃိကဘၣ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဝဲဒ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် အတၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ် (Resolution) အသိးဒီး ကဘၣ်ပာ်ဖှိၣ်မၤဖျါ ထီၣ်ဝဲ အမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၢ်နှၣ်လီၤ.

ခ့ၣ်တၢ်ပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ အိၣ်တ့ၢ်ဒံးတဖၣ် ပကပာ်ဖျါထီၣ်ကဒီးလၢ လံာ်လၢ ကဟဲတဘ့ၣ်အပူၤနှၣ်လီၤ.

ကညီကူဉ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤ ပတိၢ်ထီပီညါ ဖှဉ်စိမိၤ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီး တၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤလၢ ခါဆူညါတဖဉ်

ပတိၢ်ထီပီညါကို သ့ဉ်တဖဉ် ဖဲတၢ်စးထီဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ် အဆၢကတီၢ် တၢ်တၤတၢ်အိဉ်ဝဲ အကလုာ်ကလုာ်နှဉ်လီၤ. KED (ခဲအံၤကီး–KECD) ခိဉ်နၢ်တဖဉ်, ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိဉ်ကရၢခိဉ်နၢ်တဖဉ် ဒီး ဒဲကဝီၤ ဘဉ်မူဘဉ်ဒါခိဉ်နၢ်တဖဉ် အိဉ်ဒီး တၢ်ထံဉ်လိာ်သးဖဲ ခ့ဉ်အဉ်စံဉ် (KRC) မဲဆီး ဒီး တၢဉ်ပီဉ်တဲသကိးတၢ်ဘဉ်ဃး ကိုသ့ဉ်တဖဉ် တၢ်ကစးထီဉ်သူဉ်ထီဉ်အီၤကွၢ်ဂ့ၤ, လံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ် လၢတၢ်ကသိဉ်လိအီၤတဖဉ် အတၢ်ကကဲဘျုးကဲဖှိဉ် ဆူပပှၤတဝၢဒီး လံာ်မ့ၢ်ကျိၢ် (Major) သ့ဉ်တဖဉ် လၢတၢ်ကသိဉ်လိအီၤ ဒီး တၢ်ကဒုးဘျးစဲလိာ်သး ဒီး ဝဲၤကျိၤသ့ဉ်တဖဉ် ဆူညါအဂ့ၢ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး တၢ်လၢအတၤ တၢ်ခီဖျိ ပှၤလၢ ကကွဲးလံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ် တဘ့ဉ်ဘဉ်တ ဘ့ဉ်စုာ်စုာ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဒီး တီခိဉ်ရိဉ်မဲအဂ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်စှၤ, ကျိဉ်စ့လၢ တၢ်ကဟ့ဉ်မၤစၢၤ ပှၤလၢပှၤကကွဲးလံာ် သ့ဉ်တဖဉ်အဂ့ၢ်တအိဉ်ဘဉ်. အဂၤတမံၤ ပထံဉ်စ့ၢ်ကီးလၢ ကိုသ့ဉ်တဖဉ် တၢ်သူဉ်လီၤအီၤ တဘျီဃီဆူ ဒဲကဝီၤကီးဘ့ဉ်ဒဲးအပူၤအဃိ, ကိုသရဉ်/သရဉ်မုဉ်တဖဉ် ဒီးကိုဖိသ့ဉ်တဖဉ် တၢ်လီၢ်တနီၤအပူၤ ဒ်တၢ်ပာ်လီၤအသိး ကိုဖိ/ကိုသရဉ်တဖဉ် အိဉ်ကူအိဉ်လၢ, လၢပှဲၤဘဉ်ဆဉ် တၢ်လီၢ်တနီၤအပူၤတလၢပှဲၤဝဲဒဉ် ဒ်တၢ်ပာ်ပနိဉ်အသိးဘဉ်. ကိုသ့ဉ်တဖဉ် တၢ်သူဉ်လီၤအီၤမ့ၢ်ဝဲအသိ အဃိ ပဘဉ်စးထီဉ်ကိုသ့ဉ်တဖဉ် လၢ (ကးခိဉ်ထံး –စံရိ) (zero Budget) နှဉ်လီၤ. ပပှၤတဝၢ ဒီးကိုဖိမိၢ်ပၢ်သ့ဉ် တဖဉ်စ့ၢ်ကီး သးဒ့ဒီလၢကိုအံၤ မ့ၢ်ကကဲထီဉ်စ့ၢ်ကီး တၢ်ဘျုးတၢ်ဖှိဉ်လၢ အဖိအလံၤအဂ့ၢ်ဧါနှဉ်အဝဲသ့ဉ်အိဉ်ဒီး တၢ်သံကွၢ် ဒီး တၢ်ဘဉ်ယိဉ်လၢ ဖိလံၤဆူညါအဂ့ၢ်နှဉ်လီၤ. ပဝဲခိဉ်နၢ်လၢ တီခိဉ်ရိဉ်မဲတၢ်တဖဉ် ပတမံခ့ဘဉ်, ပလီၤဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါကို ဖိတကးဘဉ် ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါ ကိုဖိမိၢ်ပၢ်ဒီး ပှၤတဝၢသ့ဉ် တဖဉ် ဒ်သိးကနာ်နှၢ်ပှၤ လၢပတၢ်ဖံးတၢ်မၤ သ့ဉ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ.

လံာ်ညိဉ်သိဉ်ဒိဉ်လၢ ပစးထီဉ်အီၤ အဆိကတၢၢ် မ့ၢ်တၢ် အသိလၢ ကိုသရဉ်/သရဉ်မုဉ် သ့ဉ်တဖဉ်အဂ့ၢ်အဃိ ပဘဉ်မၤသကိး ကွဲးသကိး ဒ်သိးသိး ဒီးကလဲၤအသး ဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါဒီး ပတၢ်အိဉ်သး, ပဘဉ်ထိဉ်သတြီၤစ့ၢ်ကီးဒီး ထံဂုၤကိၢ်ဂၤဒီး မၤစ့ၢ်ကီး ကိုသရဉ်အတၢ်မၤလိ နှဉ်လီၤ.

ပစးထီဉ်ကိုသ့ဉ်တဖဉ် ခံနံဉ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ခိဉ်နၢ်သ့ဉ်တဖဉ် သ့ဉ်ညါအါထီဉ် ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, ပတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး ပှၤလၢအထံဉ်ပှၤသ့ဉ်တဖဉ် အသးအိဉ်မၤစၢၤပှၤဒီး ပစးထီဉ်ဒီးနၢ်စ့လၢ (Child’s Dream Foundation ဒီး World’s Education) ဒ်သိးဒီး ပကိုအတၢ်လဲၤတရံး ကဂ့ၤထိဉ်ဝဲအဂ့ၢ်နှဉ်လီၤ. ကိုဖိသ့ဉ်တဖဉ်စ့ၢ်ကီး သ့ဉ်ညါအါထီဉ် တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ အဂ့ၢ်အကျိၤ အလုၢ်အပှၤဒီးအသးအိဉ် မၤလိအါထီဉ် တၢ်ဆူညါအဃိ ပသုးထီထီဉ် အါထီဉ် ပကို အပတီၢ်နှဉ်လီၤ. လၢတၢ်သုးထီထီဉ် ကိုအပတီၢ်နှဉ် ပကျိဉ်စ့ တအိဉ်အဃိ ပဒုးအိဉ်ထီဉ်နၢ်ဖဲ တၢ်လီၢ် ၂ တီၤ ဒီး ကဲထီဉ်ကဒီး တၢ် သးဒ့ဒီလၢ ကိုဖိမိၢ်ပၢ်တဖဉ် ကဆှၢကဒီး အဖိဆူ တၢ်လီၢ်အဂၤနှဉ်လီၤ. အဒိဉ်ကတၢၢ် မိၢ်ပၢ်သ့ဉ်တဖဉ် တအဲဉ်ဒီးဆှၢဝဲ အဖိမုဉ်တဖဉ် လၢကလဲၤမၤလိတၢ်လၢ တၢ်လီၢ်အဂၤဘဉ်. ခီဖျိလၢ ဘဉ်ယိာ်တၢ်လၢ အဖိမုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂ့ၢ်မ့မ့ၢ်ပိာ်ခ္ါသ့ဉ်တဖဉ်ဒုအဝဲသ့ဉ်တကိၢ်တဂီၤဝဲအါအါဘဉ်. ပတီၢ်ထီပီညါခိဉ်နၢ်သ့ဉ်တဖဉ် ဘဉ်အိဉ်ဒီးတၢ်ထံဉ်လိာ်သးဒီး ကိုဖိမုဉ်/ခွါမိၢ်ပၢ်သ့ဉ်တဖဉ် ဒီး ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါ ဒုးသ့ဉ်ညါနၢ်ပၢၢ် တၢ်အိဉ်သးဝံၤ ၂ နံဉ်အလီၢ်ခံပထံဉ်ဘဉ်လၢ ကိုဖိပိာ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ် အါထီဉ်လၢ တၢ်ဆဲးမၤလိတၢ်ဆူညါနှဉ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပထံဉ်စ့ၢ်ကီးလၢ ပအိဉ်ဒီး (MA- Political Science) ကိုတဖျၢဉ် လၢတၢ်စးထီဉ်အီၤဝံၤဝဲ ၃ ဝိတဝိလံ ဘဉ်ဆဉ် ပတထံဉ် ပိာ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ် ထီဉ်ဝဲကိုအံၤ နီတဂၤဘဉ်. လၢတၢ်သိဉ်လိအပူၤ အိဉ်ထဲပိာ်ခွါ ဒီး ကီခဲဒိဉ်မးလၢ တၢ်မၤလိအပူၤ ကိုဖိသ့ဉ်တဖဉ် ကတၢဉ်ပီဉ်တဲသကိး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢတၢ်မၤလိအဂ့ၢ် ခီဖျိအိဉ်ထဲပိာ်ခွါဒီးပိာ်မုဉ် တအိဉ် နီတဂၤလၢ ဟ့ဉ်ထိဉ်အတၢ် ထံဉ်ဘဉ်နှဉ်လီၤ. တၢ်သုးထီထီဉ်ကိုအံၤ ကဲထီဉ်တၢ်တၤတၢ် စ့ၢ်ကီးလၢကနၢ်ဘဉ် ကိုသရဉ်/သရဉ်မုဉ် ဒ်တၢ်ပာ်ပနိဉ်အိဉ်ဒီးအကံၢ်အစိ, တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အပတီၢ်, တၢ်တကူတလၢ လၢတၢ်သူဉ်ထီဉ်ဘှီထီဉ် ဒီး တၢ်သိဉ်လိပီးလီ လၢတအိဉ်ကူအိဉ်လၢ လၢတၢ်မၤလိမၤဒိးဒီး တၢ်သိဉ်လိအဂ့ၢ် နှဉ်ဘဉ်. တၢ်ကီတၢ်ခဲကျိၤကျဲအံၤ ပဂုာ်ကျဲးစၢးမၤသကိးတၢ်ဒီး ပခိဉ်ပနၢ် ပှၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါ ပှၤတဝၢဒီး ပှၤလၢသူဉ်အိဉ်သးအိဉ် တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့တၢ်မၤတဖဉ် တသ့ဖဲအသ့ မ့ၢ်တလၢပှဲၤ ဘဉ်ဆဉ် ဒ်အကြၢးဝဲဘဉ်ဝဲအသိး ပလဲၤခီဖျိမ့တမ့ၢ် တၢ်သးမံဘဉ်ဆဉ် ပထံဉ်လၢ ကဲထီဉ်စ့ၢ်ကီး တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ လၢပပှၤတဝၢ အဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကိုဖိလၢ သးအိဉ်ဃုအါထီဉ်တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့အဂ့ၢ်, မၤပှဲၤဘဉ်စ့ၢ် ကီး ဝဲၤကျိၤဝဲၤဒ့သ့ဉ်တဖဉ် အပှၤမၤတၢ်ဖိ တသ့ဖဲအသ့ နှဉ်လီၤ.

Major လၢတၢ်သိဉ်လိအီၤတဖဉ်

မ့ၢ်ကျိၢ်အိဉ်ဝဲ အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ထဲပတိၢ်ထီပီညါ (IHE) ကိုအပူၤကဘဉ်မၤလိဝဲ လံာ်အကလုာ်ကလုာ်ဒ်အမ့ၢ် (General studies – English, Mathematics, Science, Social Studies, Education, Orientation and

Language) ၂ နံၣ်ဝံၤ, ဆဲးထီၣ်အသိ ၂ နံၣ် ဒ်အမ့ၢ် ဆူၣ်ချ့, (Public Health Specialize) ဒီးကူၣ်သ့ (Education Specialize) ဒီး နံၣ်လၢကဟဲ ကမၤအါထီၣ်ခါဆူညါ ဒ်အမ့ၢ် ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲး (Political Science Specialize) နှၣ်လီၤ. လၢဆူၣ်ချ့အပူၤစ့ၢ်ကီး ပအိၣ်ဒီး EMA – Physician Assistant) ကို နှၣ်လီၤ. ကိုအဂ့ၤ်အဂၤ လၢတၢ်ပၢဆှၢအီၤလၢအနီၣ်ကစၢ် တဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီး ဒီးအမ့ၢ်ကွၢ်တကိုစုၥ်စုၥ် ဒ်အမ့ၢ် ကိုသရၣ်တၢ်သိၣ်လိ (Karen Teachers Training), ခီၣ်ဖျူထၢၣ် (Computer), အဲးကလံး (English) သ့ၣ်တဖၣ် နှၣ်လီၤ.

ကိုအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွးဒီး ကိုဖိလၢအဖျိထီၣ်တဖၣ်

မ့မ့ၢ်ပတီၢ်ထီပီညါအကို လၢအသူတၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤ ဒီး လံၥ်ညီၣ်သိၣ်ဒိၣ် တမံၤဃီခဲလၢၥ် အိၣ်ဝဲ (၁၁) ဖျၢၣ် ဒီး ကိုလၢတၢ်ပၢဆှၢ အက့ၢ်အဂီၤ လီၤဆီ အိၣ်ဝဲ (၁၁) ဖျၢၣ် စ့ၢ်ကီးနှၣ် လီၤ. ကိုဖိလၢအဖျိထီၣ်ဝဲ ပတီၢ်ထီပီညါ လၢတၢ်ပၢဆှၢတမံၤဃီကို သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲတၢ်စးထီၣ်အီၤ ၂၀၀၈ ဒီး တုၤခဲအံၤ ကိုဖိဖျိအိၣ်ဝဲ (၄,၁၄၄) ဂၤ ဒီးပစံးသ့လၢ ပမ့ၢ် ဟ်ဃုာ်ဒီးကိုဖိလၢ ဖျိထီၣ်လၢ ကိုအဂ့ၤ်အဂၤ ခဲလၢၥ်ကအိၣ် ဃိးကထိ ဃၣ်ဃၣ် လံနှၣ်လီၤ. ကိုဖိလၢ အဖျိထီၣ် ပတီၢ်ထီ အကိုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ, အိၣ်ဒီး တၢ်ဘၣ်ဘျုးအါမး လၢမၤ သကိးတၢ်ဒီး ပှၤတဝၢလၢ ကျိၤကျဲၤအါဘိအပူၤနှၣ်လီၤ. ပစံးသ့လၢ

- ၃၀% နှၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢ အသိၣ်လိတၢ် ကဲထီၣ်ကိုသရၣ်/သရၣ်မုၣ်တဖၣ်
- ၂၀% နှၣ် မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်လၢ ဆူၣ်ချ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤ
- ၁၀% နှၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢကဲထီၣ် ပှၤ တဝၢခိၣ်နၢ် ဒီးမၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ သုးကျါတၢ်ဒီသဒၢ ပပှၤကလုာ်အဂီၢ်
- ၁၅% နှၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢ ဟ့ၣ်လီၤသး ဘၣ်ဃးတၢ်ရှလိာ်မၤသကိးတၢ်ဒီး မၤပှဲၤတၢ်လီၤဟိ လၢအလိၣ်တဖၣ် လၢ ပှၤတဝၢပူၤ
- ၁၀% နှၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢ ကဲထီၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိ လၢတၢ်လီၢ် အါတီၤဒီး ပပှၤတဝၢ တၢ်ကရၢကရိတဖၣ် (CBO/CSOs)
- ၁၀% နှၣ် ဃုဒီးဆဲးထီၣ်ဝဲကိုဆူညါ
- ၅% နှၣ် ပှၤလၢအိၣ်ဒီး နီၢ်ကစၢ် အတၢ်မၤဒီးဟံၣ် ဖိဃီဖိတၢ်မၤ

ပတီၢ်ထီတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲၤဒ့ အတၢ်ကွၢ်စိ

- လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်ပတီၢ်ထီ (မ့) ဖွၣ်စိမိၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အပတီၢ်လၢ ကိုဖိလၢဖျိထီၣ် တီၤထီကိုတဖၣ် ကမၤလိအါထီၣ်ဘၣ် အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အကံၢ်အစိလၢအလီၤတံၢ်လီၤဆဲး လၢကဘၣ်လိာ်ဖိးမံ ဒီးအပှၤတဝၢ အတၢ်လိၣ် ဘၣ်တဖၣ် အဂီၢ်နှၣ်လီၤ.

အတၢ်ပညိၣ်

- ကဒုးအိၣ်ထီၣ် ပတီၢ်ထီတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအတကွိၣ်လၢ အလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအံၤအဂီၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအီၤ ခီဖျိတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ကဲ့ၤတီၤဒိၣ်တုာ်ကိုတဖၣ် လၢအိၣ်တ့ၢ် ဒီးမၤအါထီၣ်ပတီၢ်ထီ ကိုအကံၢ်အစိ.
- ကမၤဂုၤထီၣ်ပသိထီၣ် ကိုဖိဒီး ကိုသရၣ်တဖၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီး အတၢ်မၤလိတကွိၣ်အဂီၢ်ခီဖျိတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် အကလုာ်ကလုာ် လၢတၢ်မၤလိအဂီၢ်.
- ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဖီလ်စံၣ်လၢအဖိးမံလိာ်သးဒီးတၢ်အိၣ်သး.
- ကဒုးအိၣ်ထီၣ် လံာ်ညီၣ်သိၣ်ဒိၣ် လၢအကြၢးအဘၣ်ဒီး တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤခဲလၢာ်အဂီၢ်.
- ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျဲ လၢခါဆူညါ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်အဂီၢ် ခီဖျိတၢ်ဃုထၢဟ်လီၤလီၢ် ကဝီၤ ဒီးကိုဖိလၢ အိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢအပတီၢ် အိၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ.

ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် အတၢ်ကတိၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢ သူၣ်စၢ်သးဘီၣ်အဂီၢ်

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ မ့ၢ်ဝဲ (21st Century) တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ အိၣ်အါမး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်မူ လၢကဒုးထီထီၣ်ပှၤစ့ၢ်ကီး အိၣ်အပတီၢ်ထီထီၣ် ဒိၣ်မးနှၣ်လီၤ. အဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ သးစၢ်တဖၣ် စီၤခဲအံၤတဒ်သိးလၢ ညါဘၣ်. ပမူဒီးပဘၣ်မၤ, ပမၤတၢ်မၤဒီးပမူလီၤ. ပအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ကီးဂၤနှၣ် ပအိၣ်ဒီးပမူပဒါလီၤ အဃိတၢ်လၢပမၤသ့လၢပသနၢၣ်ပကမၤသကိး. တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢပဃုအီၤ တအိၣ်ထဲလံာ်အပူၤဘၣ်, ခိၣ်ဃၢၤနှၣ်ဆၢၣ်အပူၤ လၢပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်, ပအိၣ်မူလၢအပူၤဒီး အတၢ်ဒိသလၣ်သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢပဆိကမိၣ်သ့နှၣ် အါမးနှၣ်လီၤ. ပသုတဆိကမိၣ် ဆံးလီၤပသးတဂ့ၤ, ဖဲအသ့ဒီး ပကဂုာ်ကျဲးစၢးဃုသကိး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်ဒီးပှၤ ဒီးပကဟ်တ့ၢ် တၢ်အဂ့ၤကတၢၢ် အစှၤကတၢၢ် တမံၤလၢပတၢ်အိၣ်မူအပူၤတကု့ၢ်. ပမ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအရှ့ဒိၣ်အကါဒိၣ်နီၢ်မး လၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲးလီၤ. ဒ်ပကဲကညီကလုာ်အသိး ပမ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အကါဒိၣ်လၢ ပကစိာ်ကဖီထီၣ် ပပှၤကလုာ် အမံၤ, ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၤ, ပတၢ်မ့ၢ်တၢ် ဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါဟိၣ်ခိၣ် ဒီဘ့ၣ်လၢ ပမ့ၢ် ကလုာ်တဖုလၢ တၢ်ပာ်ပနီၣ်ပှၤကသ့လၢ ပအိၣ်ဒီး ပထံပကီၢ် ကသ့အဂီၢ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ပမူဒါစ့ၢ်ကီးနှၣ်လီၤ.

ကိုဖိလၢအဖျိထီၣ်တဖၣ်အဂီၢ် တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ

ကိုဖိလၢအဖျိထီၣ် ပတီၢ်ထီပီညါတဖၣ် တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်အိၣ်ထီဘိလီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအဝဲသ့ၣ် အဂီၢ်ဒ်တၢ်ဆၢကတီၢ် လဲၤထီၣ်လဲၤထီအသိး အတၢ်လီၤဆီအိၣ် စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဖဲပစးထီၣ်ပတီၢ်ထီပီညါ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအခါ, ကိုဖိတနီၤ မ့ၢ်အိၣ်ဒီး ဒဲကဝီၤအလံာ်အှၣ်သး (UN-ID) နှၣ်အဝဲသ့ၣ်လဲၤထီၣ်ဘၣ်ကိုလၢ ခဲနဒၣ် (World University Service of Canada- WUSC), ဒီးမ့ၢ်ကွၢ်လၢအမ့ၢ် ဆူၣ်ချ့ (Public Health) နှၣ် ပမၤနၢ်အဝဲသ့ၣ် (Twining Program) ဒီး (Harvard University) ဒ်သိးကိုဖိကနၢ်စ့ၢ်ကီး Harvard University အလံာ်အှၣ်

သး, မ့ၢ်ကျၢၢ်လၢအမ့ၢ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ (Education) နၣ်ပမၤသကိးတၢ်ဒီး (Kingsbridge University) ဒ်သိး ကၠိဖိကနၢ်ဘၣ် ESL (English as Second Language) အလံာ်အှၣ်သး, ဖဲအပူၤကွံာ်ပအိၣ်ဒီး (Global Border Study) နၣ် ပမၤသကိးတၢ်ဒီး (Dundalk Institute of Technology- DKIT) ဒီး ကၠိဖိတဖၣ်နၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး DKIT အလံာ်အှၣ်သးနၣ်လီၤ. ကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဖျိနၣ် အစှၤကတၢၢ် ပကျဲၤနၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢကနၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး လံာ်အှၣ်သးလၢ ထံဂုာ်ကိၢ်ဂၤ ဒီး လံာ်အှၣ်သးလၢ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲကျိၤ ပာ်ပနီၣ်ဝဲနၣ်လီၤ.

ဒ်သိးဒီးကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဆဲးထီၣ်ကၠိတၢ်ပာ်ပနီၣ် ကသ့အဂီၢ် ပဟ့ၣ်လီၤလံာ်အှၣ်သး (Certificates and Transcripts) လၢအဘၣ်တၢ်ကွဲးဃာ်အီၤလၢ အဲကလံးကျိာ် ဒီးပထံၣ်လၢကၠိဖိလၢအလဲၤဆူ ကိၢ်ချၢသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကွၢ်ဝဲ အလံာ်အှၣ်သးဒီး အ Transcripts ဝံၤ ပှၤဒွးနၢ်အီၤ လံာ်လၢအမၤလိတ့ၢ်ဝဲဒီးနၣ်ရံၣ် (Credit hours) လၢအဟံဝဲ ဒီးတၢ်ဒုးနုာ်အီၤလၢ (College/University) အိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးနၣ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ဒ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ အိၣ်ဝဲအသိး ကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢကဆဲးထီၣ်ကၠိအဂီၢ် လိၣ်ဘၣ်လံာ်အှၣ်သးလၢတၢ်ခီကိၢ်ဒီး ကၠိလံာ်အှၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ပာ်ပနီၣ်လၢဟိၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ် ကသ့အဂီၢ်နၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိလၢ ပတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့နၣ် အိၣ်ဒၣ်လၢပနီၢ်ကစၢ်ပာ်ပနီၣ်လီၤပသး တမ့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ် တၢ်ပာ်ပနီၣ်အသးဘၣ်အဃိ ဒ်သိးကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကဆဲးထီၣ်ဘၣ် (International Universities) ကသ့ဝဲအဂီၢ် ပအိးထီၣ်နၢ် အဝဲသ့ၣ်လၢ ကညီ (K-GED)ကၠိနၣ်လီၤ. ကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကဆဲးထီၣ်ကၠိလၢ (International Universities) အဂီၢ် တၢ်လၢအတၤတၢ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး (Scholarship) နၣ်လီၤ. ကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢအတနၢ်ဘၣ် Scholarship သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်သးဆူၣ်လၢ ကကဲ့ၤမၤသကိးတၢ် ဒီး ပပှၤတဝၢ အတၢ်လိၣ်ဘၣ်ကျိၤကျဲၤတဖၣ်, ပဂုာ်ကျဲးစၢးဃုစၢၤအဝဲသ့ၣ် Scholarship ဒီး ပထံၣ်လၢအခဲအံၤအိၣ် ဝဲအါနၢ်အဂၤ ၁၀ လၢထီၣ်ဝဲ (International Universities ဖဲ Thailand) အပူၤတဖၣ် နၣ်လီၤ. ပအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး တၢ်ဘျုးစဲအါ ထီၣ်သးလၢ ထံဂုာ်ကိၢ်ဂၤကၠိသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးဒီးပပှၤကၠိဖိတဖၣ် ကထီၣ်ဘၣ်ကၠိဆူညါအဂီၢ်နၣ်လီၤ. လၢထံလီၢ်ကိၢ်ပူၤစ့ၢ်ကီး ပအိၣ်ဒီးတၢ်သုးထီထီၣ်ကၠိ အပတီၢ် ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်ကၠိသ့ၣ်တဖၣ် လၢကအိၣ်ဒီး အကံၢ်အစီ အပတီၢ်ကထီထီၣ်နၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ (Master Program) စ့ၢ်ကီး ပအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး ပကမၤအါထီၣ် မ့ၢ်ကျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ. ဆူညါပအိၣ်ဒီး တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢ ပတီၢ်ထီပီညါကၠိသ့ၣ်တဖၣ် ကကဲထီၣ်ဝဲ ကညီဒီကလုာ် အဖှ့ၣ်စိမိၤကၠိနၣ်လီၤ. လၢဆူၣ်ချ အဂီၢ်တၢ်ကမၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကီး Karen Medical College နၣ်လီၤ. တၢ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်ဒီးသုးထီထီၣ် ကၠိသရၣ်တဖၣ် အကံၢ်အစီ စ့ၢ်ကီး ပအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤနၣ်လီၤ.

တၢ်လၢအတၤတၢ်ဒီးပှၤတဖၣ်

(က) Safety and Security- ပထံၣ်လၢ ပထံလီၢ်ကိၢ်ပူၤ ပအိၣ်ဖဲလဲၣ်ဖဲလဲၣ် ပတဲသ့လၢ ပတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်, လၢတၢ်နၣ်အဃိ လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ် ပဘၣ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤ မၤတၢ်လၢအဂ့ၤကတၢၢ်လီၤ. တၢ်လၢပမၤသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး ပဘၣ်ကွၢ်တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ ကီးကပၤ လၢပှၤကၠိဖိကၠိသရၣ် လီၢ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ထီဘိနၣ်လီၤ. ခီဖျိ ပတထံၣ်ဆိပာ်ဆူညါ တၢ်မၤအသးဒီးပှၤလၢအမ့ၢ် သုးမိၤစိရိၤ အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ တၢ်မၤလၢပအဲၣ်ဒိးမၤအီၤ တုၤ လီၤတီၤလီၤဒီးတုၤထီၣ် ထီၣ်ဘးတအိၣ်ဘၣ်.

(ခ) Recognition- တၢ်ပာ်ပနီၣ် ပတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ မ့ၢ်တၢ်အရှဒိၣ် ဒိၣ်မးနၣ်လီၤ. ပကညီကလုာ်အံၤ ပတၢ်သူၣ်ထီၣ်ကူၣ်သ့ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ တၢ်အကျိၤအကျဲ ဃံာ်တ့ၢ်လံ. ခီဖျိလၢ တၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ် ဒုၣ်ဒါ အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အကလုာ်ကလုာ်အဃိ တၢ်မၤလၢပမၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ တမ့ၢ်တၢ်သးမံ ဒီး ထံဂုာ်ကိၢ်ဂၤသ့ၣ်တဖၣ် မၤစၢၤပှၤလၢကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤ ဒ်သိး တၢ်မၤကလဲၤအသးအဂီၢ်နၣ်မၤဝဲ, ဘၣ်ဆၣ် လၢကကတိၤနၢ်ခဲးတၢ်ဒီးကမၤစၢၤပှၤ လၢတၢ်ကပာ်ပနီၣ် ပတၢ်ကူၣ်သ့အံၤ တထံၣ်နီတဖုဒံးဘၣ်. သ့ထဲလၢကမၤစၢၤပှၤဒီး ပကမူအဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်နၣ်အဃိ ပလိၣ်ဘၣ် ပှၤအါဂၤလၢ ကိၢ်ပူၤ ကိၢ်ဆၢ ကိၢ်ချၢ လၢကမၤသကိးအါထီၣ် တၢ်လၢတၢ်ပာ်ပနီၣ် ပတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အံၤ ကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤဆီၣ်ထွဲပှၤ အါထီၣ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကံၢ်အစီ ကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

(ဂ) Lack of documents: ပထံၣ်လၢ ပလံာ်ပလဲၢ် လၢတၢ်ပာ်ပနီၣ်ပှၤတအိၣ် လၢတၢ်ခီကိၢ်, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအဂီၢ် အဃိကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီး ပပှၤကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကဆဲးထီၣ်ကၠိ ဆူညါဒီးဒ်နၣ် အသိး လၢကၠိသရၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဆဲးထီၣ်မၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကီးအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အဂီၢ်စ့ၢ်ကီး မ့ၢ်တၢ်လၢ အတၤတၢ်ဒီးပှၤနၣ်လီၤ.

(ဃ) Finical Support – ပတီၢ်ထီပီညါကၠိ စးထီၣ်လၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်အီၤနၣ် ပထံၣ်ဘၣ်လၢ ပကျိၣ်ပစ့ တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤတအိၣ်ဘၣ်. တုၤပနၢ်ဘၣ် တၢ်မၤစၢၤပှၤစ့ၢ်ကီး တမ့ၢ်လၢတၢ်ကူတၢ်လၢ ဒီး တၢ်လၢပအဲၣ်ဒိးမၤအီၤဒိၣ်ဒိၣ် မုၢ်မုၢ်နၣ် ပမၤတနၢ်ဘၣ်. ပထံၣ်လၢ ပှၤလၢတအဲၣ်ဒိးမၤစၢၤဝဲ ပတီၢ်ထီပီညါကၠိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပှၤထံၣ်ဒီးဆိမိၣ်ဝဲလၢ ကၠိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ကၠိလၢ အတီၤဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပှဲၤအဃိ တလိၣ်တၢ်မၤစၢၤအီၤဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ပာ်သးစ့ၢ်ကီးလၢ ကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးအနီၢ်ကစၢ်ဃုဝဲအကျိၤအကျဲ လၢကဆဲးထီၣ်ကၠိသ့အဃိ တၢ်မၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ပကနၢ်ဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီနၣ်လီၤ. ပထံၣ်လၢ ပတၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်အံၤ ဒ်ပလိၣ်ဘၣ် တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ လၢကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ပတအိၣ်ဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢ ကၠိဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကမၤတၢ်ဒီး ကဆီၣ်ထွဲလီၤအသးလၢကၠိ ဒီးမိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီ ခီဖျိလၢထံကိၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဃိ အဝဲသ့ၣ်ကဆီၣ်ထွဲအဖိလၢကထီၣ်ဘၣ်ကၠိ အပတီၢ်ထီတနၢ်ဘၣ်. လၢတၢ်နၣ်အဃိ ပအဲၣ်ဒိးလၢ တၢ်ကဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ ပတီၢ်ထီ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒ်သိးဒီးသးစၢ်တဖၣ် ကကဲထီၣ် ထံကိၢ်ခိၣ်နၢ် ထံဖိကိၢ်ဖိအဂ့ၤကတၢၢ်လၢပထံကိၢ် အတၢ်ဆီတလဲ အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီ အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

သုးမိၤစိရိၤဟံးနၢ်ဆူၣ်ထံကိၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်တၤတၢ်တဖၣ်

စကစ အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ စးထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ

(က) ပထံၣ်လၢ ကိုၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲနုာ်လီၤအါထိၣ် လၢ ပကိုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ, ကိုၢ်ဖိတနီၤ ဘၣ်သးထိၣ်ကိုၢ်အဃိ မိၢ်ပၢ်ဆ့ၢအီၤတနံၤ် ဒီးမိၢ်ပၢ်တဖၣ် တအဲၣ်ဒိးလၢ အဟးအိၣ်ယံၤဒီး အဝဲသ့ၣ် အိၣ်စ့ၢ်ကီးနၣ်လီၤ. ပထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလၢ ပှၤသ့ၣ်ညါအါထိၣ် ပကိုၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤ ဒီး မိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဆ့ၢဝဲအဖိ အိၣ်အါမးနၣ်လီၤ.

(ခ) စကစ အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ကဲထိၣ်တၢ်လီၤပျံၤ, တၢ်ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤ, တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုး လၢကိုၢ်ဖိကိုၢ်သရၣ်သ့ၣ် တဖၣ်အဂီၢ် ဒီး ကိုၢ်ဖိကိုၢ်သရၣ် သ့ၣ်တဖၣ် ထိဘိဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပလီၢ်သး တၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအဝဲသ့ၣ်လၢ Counseling နၣ် လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ခးလီၤကျိ လၢကဘီယှၤ ဘၣ်ဝဲပကိုၢ်တဖၣ် ဒီး ကိုၢ်ဖိ သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဟးစံၣ်အိၣ်လၢ ပှၢ်ကျါတုၤခဲအံၤဒီးကိုၢ် လၢအ ဂၤတဖၣ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဘိဃာ်တၢ်လီၢ်လၢကဟးအိၣ်ပူၤအသး တဘျီလၢ်လၢ် ဖဲကဘီယှၤ ခးလီၤတၢ်, တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ် တဘျီလၢ်လၢ်နၣ်လီၤ.

သုးမိၤစံရိၤအကဘီယှၤခးလီၤတၢ်အဃိ ကိုၢ်တၢ်သူၣ်ထိၣ်ဟးဂီၤ
Photo: KECD page

(ဂ) ခီဖျိလၢ ထံကီၢ်တၢ်အိၣ်သး တဂၢၢ်တကျၢၤ, တၢ်ခး လီၤတၢ် မ့ၢ်ဘူးဒီးကိုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ကိုၢ်ဖိပျံၤတၢ်တကးဘၣ် ကိုၢ် ဖိမိၢ်ပၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢအဖိအဂီၢ်ဘၣ်ဆဲး ဟ်အဖိဖါ တဟ်အဖိလၢကိုၢ်ဖါနၣ် ထိဘိတၢ်သံကွၢ်အိၣ်ထိၣ်, ဒီးကိုၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး အတၢ်သးစၢၢ်ဆၢ လၢတၢ်မၤလိအ ပူၤစ့ၢ်ကီး အသဟိၣ်စှၤလီၤ အိၣ်ထိၣ်ဝဲဒၣ်နၣ်လီၤ. တဘျီလၢ် လၢ် တၢ်ခးလီၤတၢ်မ့ၢ်ဘူးဒီးကိုၢ်, မ့ၢ်ကဲထိၣ်လၢကိုၢ်ပူၤ ပပျံၢ်နၢ် ကိုၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အကိုၢ်တစိၢ်တလီၢ် (တနွံခံနွံ, တနီၤတလါခံ လါ) အိၣ်ဝဲနၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် လံာ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်မၤလိအီၤ ရှၢ်ရှၢ်, သရၣ်/သရၣ်မုၣ်တဖၣ် သိၣ်လိတၢ်လၢမုၢ်နၤ, မုၢ်ဃုန့ၤ အိၣ်ဘုံးလၢ တၢ်မၤပှဲၤ တၢ်သိၣ်လိလံာ် ဒီးတၢ်အိၣ်ကတဲာ် ကတီၤပလီၢ်သးလၢ တၢ်ဆၢကတီၢ်အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

(ဃ) လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအပူၤဒၣ်လဲၣ် ပထံၣ်လၢပကိုၢ်ဖိသ့ၣ် တဖၣ်အါထိၣ် ဒီး တီၤဒၢးတကူတလၢ, တၢ်မၤလိမၤဒီး ပီးလီ တဖၣ် တလၢတပှဲၤ အိၣ်ဝဲနၣ်လီၤ.

(င) ထံကီၢ်တၢ်အိၣ်သးအဃိ တၢ်အိၣ်တၢ်အီအပှၤ သ့ၣ်တ ဖၣ်ဒိၣ်ထိၣ်, ဟုသးတဖၣ် အပှၤဒိၣ်ထိၣ် ဒီး ပထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ် အီၣ်တၢ်အီတကူတလၢဘၣ် တၢ်လိၣ်အိၣ်အါမးနၣ်လီၤ.

(စ) ကိုၢ်ဖိ ကိုၢ်သရၣ်တဖၣ် ထိဘိဘၣ်စံၣ်အိၣ်လၢ ပှၢ်လာ် ကျါ ဘၣ်မံၤလၢပှၢ်လာ်ကျါ မၤလိတၢ်လၢပှၢ်လာ်ကျါ ဒီးအဝဲ သ့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ညဲၣ်ဂီၢ်တၢ် ဆါ, တၢ်ဟၢဖၢလူတၢ်ဆါ ဒီး တၢ်လီၤကိၢ်တၢ်ဆါ သ့ၣ်တဖၣ် နၣ်လီၤ.

(ဆ) တၢ်စူၤခါအဆၢကတီၢ် ကိုၢ်ဖိ ဒီး ကိုၢ်သရၣ်/သရၣ် မုၣ်တဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး ကူကၤတဃၣ် ခီဖျိ ဘၣ်အိၣ်လၢ ပှၢ် ကျါ တၢ်တကီၢ်ဘၣ်, တၢ်သူၣ်ထိၣ်တကူတလၢ ဒီးသ့ၣ်မုၢ် ဃိၣ်ဝၣ် တဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါအဃိ ပထံၣ်လၢအမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး တၢ် တၤတၢ်ဒီးပှၤနၣ်လီၤ.

ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤ ပတီၢ်ထီပီညါဖှၣ်စိမိၤ ခါဆူ ညါတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်

ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤ ပတီၢ်ထီပီညါဖှၣ်စိမိၤအိၣ်ဒီး တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲခါဆူညါ ၅ မံၤ ဒ်အမ့ၢ်

(က) Strengthen Teacher Education for Higher Education: ကမၤဆူၣ်ထိၣ် ကိုၢ်သရၣ်/သရၣ်မုၣ်တဖၣ် အတၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့လၢပတီၢ်ထီပီညါအဂီၢ် – ကမၤဂ့ၤထိၣ် ကိုၢ်သရၣ်/သ ရၣ်မုၣ်တဖၣ် လၢကအိၣ်လၢပှဲၤဒီး ကံၢ်စီလၢတၢ်သိၣ်လိအပူၤ, မၤဂ့ၤထိၣ် ကိုၢ်သရၣ်/သရၣ်မုၣ်တဖၣ် လၢကအိၣ်ဒီး အကံၢ်အ စီဂ့ၤတဖၣ် လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤ, ဟ်ပနီၣ်ဒီး ဟ်ဂၢၢ်ကျၢၤ ကိုၢ်သရၣ်/သရၣ်မုၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်ဒီးကံၢ်စီလၢ တၢ်ဖံးတၢ် မၤအပူၤ, ဒီး တၢ်ကမၤအါထိၣ် ကိုၢ်သရၣ် အနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ် လၢ တၢ်သိၣ်လိအပူၤ.

(ခ) Strengthen Vocational Education Training Programs: ကဟ့ၣ်အါထိၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဆူပှၤတဝၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကအိၣ်ဒီး တၢ်အိၣ်မူတၢ်ဖံးတၢ်မၤ လၢတၢ်လုၢ်အိၣ် သးသမူ အဂီၢ်, ဒုးအိၣ်ထိၣ် ခိၣ်တဃာ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် တၢ်ရဲၣ်တၢ် ကျဲၤဆူ ပှၤတဝၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ကတဲာ်ကတီၤ တၢ်ဖံးတၢ် မၤအခွဲးအယာ် ဆူပှၤတဝၢ ဒီး သးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်, သူၣ်ထိၣ် ပှၤတဝၢခိၣ်နၢ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, ဒုးအိၣ်ထိၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် လၢပှၤတဝၢဖိ လၢအတသ့လံာ်သ့လဲၢ်အဂီၢ်, မၤအါထိၣ်စဲးဖီ ကဟ့ၣ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢပှၤတဝၢ အတၢ်လိၣ်ဘၣ် တဖၣ် အဂီၢ်.

(ဂ) Establish Scholarship Program: ခီဖျိလၢတၢ်ဆါတၢ် ပှၤဒီးတၢ်ကူၣ်လဲမၤကၤတဖၣ် အပှၤဒိၣ်ကလံၤဒိၣ်အဃိ သးစၢ် တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ ကဆဲးမၤလိတၢ်အဂီၢ်အဃိ ပ အိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်စိလၢ ကမၤစၢၤကိုၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢကထိၣ်ဘၣ် ကိုၢ်ဆူညါ ဒ်သိးဒီး ကဟဲက့ၤမၤစၢၤက့ၤ ပပှၤတဝၢ အတၢ်လိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ. တၢ်တိာ်မ့ၢ်ဒ်သိးဒီး ကိုၢ် ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကဒိး နၢ်ဘၣ်ဝဲ လံာ်အုၣ်သး လၢဘၣ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်အီၤလၢ ထံဂ့ာ်ကီၢ် ဂၤ, ဒ်သိးကဒိးနၢ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢအအိၣ်ဒီးအ ကံၢ်အစီ ဃုာ်ဒီးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် ဒီး အတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်, မၤအါထိၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပတီၢ်ထီပီညါကိုၢ် လၢအဂ့ာ်အ ဂၤတဖၣ်, မၤတၢ်လၢပှၤတဝၢ, ဒုးအိၣ်ထိၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢက အိၣ်ဒီး ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်ဒီး ဒုးသ့ၣ်ညါဒုးအိၣ်ထိၣ်မိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢ ကဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤဝဲ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့နၣ်လီၤ.

(ဃ) Establish scholarship others University: ပကသူၣ်

ထိၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ကရူၢ်ကရၢလၢအဂုၥ်အဂၤတဖၣ်လၢ တၢ်မၤသကိးတၢ် ဒီးပတိၢ်ထီအဂုၥ်အဂၤတဖၣ် တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ် ဒ်သိးကသူၣ်ထိၣ် တၢ်မၤလိမၤဒိး အကံၢ်အစီ, တၢ်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, ပၥ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိ, အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဖှိၣ် လၢတၢ်ထံၣ်လိၥ်တၢၣ်ပိၣ် တဲသကိးတၢ်အဂ့ၢ်နှၣ်လီၤ. ပတၢ်ပညိၣ် ဒ်သိးပကမၤဂ့ၤထီၣ် တၢ်သူၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဒီး ကရူၢ်ကရၢ အဂၤတဖၣ်, မၤဂ့ၤထီၣ်ပကိၢ်သူလ့ၤ အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ခီဖျိတၢ်သ့ရှလိၥ်မုၥ်လိၥ်သးဒီးပှၤဂၤ, မၤအါထီၣ် ပထံရူၢ်ကိၢ်သဲး အတၢ်ဘၣ်ထွဲ ခီဖျိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးတၢ်သူၣ်ထီၣ် တၢ်ဆဲးတၢ်လၤ အတၢ်ဘၣ်ထွဲ ဒီး ကျဲးစၢးသူၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤသကိးတၢ် ဒီး ပှၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢ ပတိၢ်ထီကို်အဂုၥ်အဂၤ နှၣ်လီၤ.

(င) Establish Karen National College: ဒ်သိးဒီးပကအိၣ်ဒီး ပကိၢ်သူလ့ၤ ပတိၢ်ထီပီညါ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့အပတိၢ်အဂ့ၢ်, ပကဘၣ်သူၣ်ထီၣ် ပကညီဒီကလုာ် အဖှၣ်စိမိၤလၢတၢ်ကဘၣ်ပၥ်ပနီၣ်နၢ်ပှၤလၢ ပကိၢ်သူလ့ၤအပဒိၣ် ဒီး ကရၢအဂုၥ်အဂၤဖှၣ်စိမိၤကို်နှၣ် မ့ၢ်တၢ်အရှဒိၣ်တၢတထံၣ်နှၣ်လီၤ. ကညီဒီကလုာ်ဖှၣ်စိမိၤကို်အံၤ ကမ့ၢ်ကို်လၢ ကဒုးအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ် ခိၣ်နၢ်သးစၢ်တဖၣ်, ဒုးအါထီၣ် ကူၣ်သ့ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဒီး ကဟ့ၣ်အါထီၣ် ပှၤမၤတၢ်ဖိ လၢပပှၤတဝၢအပူၤ တဖၣ်နှၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးဒီး ကကတဲာ်ကတီၤထံကိၢ် ပှၤမၤတၢ်ဖိ လၢအအိၣ်ဒီးကံၢ်စီ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢအအိၣ်ဒီး အပတိၢ်ထီ,ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဆူ သးစၢ်တဖၣ် လၢကအိၣ်ဒီး သးစၢ်တဖၣ် အတၢ်သးစၢၢ်ဆၢ ဆူတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ, မၤစှၤလီၤမိၢ်ပၢ်တဖၣ် အတၢ်ဝံတၢ်ယိးဃၢ လၢအတၢ်ဟဲနုာ်စှၤအဂ့ၢ်ဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ် ပှၤတဝၢ အတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢ သးစၢ်တဖၣ်အဂ့ၢ်နှၣ်လီၤ.

❖❖ ❖❖ ❖❖

ppfum ifDS;fapmau;&mGoGm;Wbfv , mOjzifhpfwwfadcb

၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီမှ ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ဒူးသထူခရိုင်၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ မင်းစောကျေးနယ်အုပ်စု၊ မင်းစောရွာထဲသို့ ဂျက်ဖိုက်တာဖြင့် ည (၁၀) နာရီ (၂၀) မိနစ်မှ (၃၉) မိနစ်ကြာထိ သုံးကြိမ် ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ မင်းစောကျေးရွာ ကော်သူးလေအလယ်တန်းကျောင်းဆောင် (၃) လုံး၊ သာသနာ့အဆောက်အဦး (၂) လုံး၊ အရပ်သားအိမ် (၁၂) လုံး နှင့် နမ်းဆီကျိတ်စက်ရုံငယ် (၁) လုံးထိခိုက်ပျက်စီးကာ အရပ်သား (၁) ဦးထိခိုက်ဒဏ်ရာရခဲ့သည်။

၎င်းတို့မှာ မင်းစောရွာ ဘုန်းကြီးကျောင်းဆောင် (၁) လုံးနှင့် ဓမ္မရုံ (၁) လုံး၊ မင်းစောရွာနေ မောင်ဝဏ္ဏအိမ်၊ တီးညွန့်ဝင်းသမီးအိမ်၊ မောင်နိုင်ဦးအိမ်၊ ကျောကဒူးအိမ်၊ တီးထွန်းမြင့်အိမ်၊ နော်ကမူးအဲ့အိမ်၊ မောင်ကျော်ကိအိမ်၊ တီးကယ်အိမ်၊ နော်အဲ့ခူးသူ့အိမ်၊ မောင်ဝင်းကြည်အိမ်၊ ကျောဘော်ကြူးအိမ်၊ ဖီးနော့ထော်မိုး၏နေအိမ် နှင့် နမ်းဆီကျိတ်စက်ရုံငယ် (၁) လုံးထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ပြီး မင်းစောရွာသား အသက် (၅၆) နှစ်ရှိတီးကယ်၏ ညာဘက်လက်ရှုပ်ထိဒဏ်ရာရခဲ့သည်။

"လေယာဉ်က ည (၁၀) နာရီ (၂၀) မိနစ်ကနေ ည (၁၀) နာရီ (၃၉) မိနစ်ထိ ၃ ကြိမ်လက်နက်ကြီးအကြီး ၁ လုံး၊ အငယ် ၃ လုံး အားလုံးပေါင်း ၄ လုံးပစ်ချတာအကြီး တစ်လုံးထဲမှာ အငယ် ၆ လုံးပါပြီး ကျောင်းဝင်းထဲ ၃ လုံးကျပေါက်တယ် ရွာထဲ ၆ လုံးကျတယ်။ အဲ့အထဲမှာ အသေး ၂ လုံးမပေါက်ဖူး" ဟု မင်းစောရွာသားတစ်ဦးမှ ပြောသည်။

အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီတပ်မှ ဂျက်လေယာဉ်ဖြင့် ထိုနေ့မတိုင်မီ ရှေ့ရက်များတွင် မကြာခနပျံဝဲနေခဲ့ပြီး ယခုတွင်မူ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခြင်းမရှိဘဲ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ အပြစ်မဲ့ပြည်သူအရပ်သားများကို ထိခိုက်စေလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မင်းစောကျေးရွာအတွင်းသို့ ပစ်ခတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၎င်းတို့ဒေသခံပြည်သူအပေါ် ပစ်မှတ်ထား ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ယခုတွင် မင်းစောရွာသားများမှာ ရွာထဲတွင်မနေရဲဘဲ ကြောက်ရွံ့ထိပ်လန့်မှုများရှိနေကာ တစ်ရွာလုံးတိမ်းရှောင်နေကြသည်ဟု ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ဘီးလင်းမြို့နယ် သတင်းတာဝန်ခံမှ ပြောသည်။

■■■■■■■■■■■■■■■■■■

ppfumifpDtlurfzufvkyfxm;aumif jynfolvkxkrsm;xdkawmfoqk&bnfhjyif ypöüpfümsm;vnf;ysufpD;qk;&

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်နယ်မြေ၊ ခလယ်လွိုထူခရိုင်၊ လယ်ဒိုမြို့နယ်အတွင်း အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတပ်များမှ ပြည်သူလူထုများအား ပစ်မှတ်ထားပြီးပြည်သူလူထုများနေထိုင်ရာ ကျေးရွာများအတွင်းနှင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်ရာလုပ်ငန်းခွင်များအတွင်းသို့ လက်နက်ကြီးများ ဒရုန်းများဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် နေအိမ် (၆) လုံးထိခိုက်ပျက်စီးပြီး ပြည်သူ (၂) ဦးသေဆုံးကာ (၆) ဦးထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည့်အပြင် နေအိမ်ပစ္စည်းဥစ္စာများလည်း မီးလောင်ပျက်စီးခဲ့ရသည်။

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ခလယ်လွိုထူခရိုင်၊လယ်ဒိုအုပ်ချုပ်နယ်မြေအတွင်း ၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ (၁၇) ရက်နေ့ည (၈) နာရီအချိန်တွင် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတပ်များသည်နတ်သံကွင်းမှနေပြီး ဟောင်ဝစ်ဇာလက်နက်ကြီး (၃) လုံးကိုပစ်ခတ်ခဲ့ရာ နရွဲပင်ကျေးရွာအတွင်း ကျရောက်ပေါက်ကွဲခဲ့သောကြောင့် ကျေးရွာအတွင်းရှိ (၁) မောင်ပေထင်၊ (၂) ညားဂျိုးရို၊ နှင့် (၃) ညားကြည်ဋ္ဌေးတို့၏ နေအိမ် (၃) လုံးထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရပြီး နော်ဒေး၏ ဆိတ် (၁) ကောင်လည်း ထိခိုက်သေဆုံးခဲ့ရကာ တစ်ဆက်ထဲတွင်ဘဲ ကျောက်ကြီးရှိ စစ်ကောင်စီတပ်များမှ ၈၁ မမ လက်နက်ကြီး (၄) လုံးအား ဗျက်အင်းကျေးရွာအတွင်းသို့ ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ (၁) ဦးသိန်းဟန် နှင့် (၂) ဦးအောင်စိုးတို့၏ နေအိမ် (၂) လုံးထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့ရသည်။

၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ (၁၈) ရက်နေ့ နေ့လည် (၁၂:၃၀)အချိန်တွင် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ်များသည် နတ်သံကွင်းမှနေပြီး ဟောင်ဝစ်ဇာ လက်နက်ကြီးများကို ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ ဘုရားလေးကုန်း အနောက်သို့ ကျရောက်ပေါက်ကွဲခဲ့ရာ ထင်းခုတ်သွားသော ဖျံတလင်းကျေးရွာ ဖိုးစနေ (၁၁) နှစ်မှာ လက်နက်ကြီးထိမှန်သေဆုံးခဲ့ရပြီး မတောကုန်းကျေးရွာသား စောသက်အောင်ထွေး (၁၃) နှစ် နှင့် စောအောင်ဇင်လင်း (၂၄) နှစ်တို့ ၂ ဦးထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ရသည်။ ထိုနောက် ည (၆:၁၄) မိနစ်အချိန်ခန့်တွင် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ်များသည် ဒရုန်းဖြင့် ဆိပ်ကြီးကျေးရွာအတွင်းရှိ ဖွားတိုးဆီစက်သို့ ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ စစ်ဘေးရှောင်လာသူ ပန်းနုဝါ (၅) နှစ် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိပြီး ဆိပ်ကြီးရွာသား ဖြိုးဝင်အောင် (၄၁) နှစ် နှင့် ဒေါ်မြရည် (၆၅) နှစ်တို့ ၂ ဦး အပြင်းအထန်ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိကာ မအိန္ဒြေဖြိုး (၉) နှစ်မှာ ဗုံးစထိမှန် သေဆုံးခဲ့ရသည်။

၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ (၂၁) ရက်နေ့ ည (၈:၂၀) အချိန်တွင် ပိန်းဇလုပ်အခြေစိုက် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ် ခမရ–၂၆၄ တပ်ရင်းမှ (၁၂၀) မမ လက်နက်ကြီး (၇) လုံးအား ဇီးကုန်းကျေးရွာအတွင်းသို့ ပစ်ခတ်ခဲ့ပြီး ည (၉) နာရီအချိန်တွင် ထိုတပ်များမှ (၁၅၅) မမ ဟောင်ဝစ်ဇာ လက်နက်ကြီး (၂) လုံးအား ရွာသာယာကျေးရွာအတွင်းသို့ ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ (၂၂) ရက်နေ့ နေ့လည် (၂:၃၀) အချိန်တွင် ပိန်းဇလုပ်အခြေစိုက် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ် ခမရ–၂၆၄ တပ်ရင်းမှ ဒရုန်းဖြင့် လက်နက်ကြီး ၄ လုံးပစ်ခတ်ခဲ့ရာ တောင်ခင်ကျေးရွာနှင့် နွားရေကြောင်း ကျေးရွာတို့တွင် ၂ လုံးစီကျရောက်ပေါက်ကွဲခဲ့သည်။

၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ (၂၃) ရက်နေ့ည (၉:၄၉) မိနစ်အချိန်တွင် နတ်သံကွင်းရှိ အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ်များမှ နရွဲပင်ကျေးရွာအတွင်းသို့ ဟောင်ဝင်ဇာ လက်နက်ကြီး ၃ လုံးပစ်ခတ်ခဲ့ရာ (၁) နော်စန်းဝေ (၅၇) နှစ်၏ ၂၅ ကောင်စပါးခြွေစက် (၁) လုံး၊ လှည်း (၂) စီး၊ ဆယ်ကိုင် (၁) စီး၊ စက်ဘီး (၁) စီး၊ အိမ် (၄x၅) ပင် ပျင်ထောင် ပျဉ်ခင်း သွပ်မိုး၊ စပါးကျီ (၁) လုံး၊ မျိုးစပါးပါ (၃၀၀)၊ နွားတဲ (သွပ်မိုး)၊ ဆန်ပီပါ (၃) လုံး နှင့် အိမ်တွင်းပရိဘောဂများ မီးလောင်ပျက်စီး၊ (၂) စောမင်းမင်းဦး (၃၇) နှစ်၏ အိမ် ပျက်စီး၊ (၃) စောမောင်ကျေး (၂၆) နှစ်၏နွားတဲ နှင့် သက်ကယ် (၁၃၀) ချပ် မီးလောင်၊ (၄) စောမောင်မောင် (၅၂) နှစ်၏နွားတဲ့နှင့် ကောက်ရိုးပုံမီးလောင်ပျက်စီးခဲ့ရသည်။

၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ (၂၇) ရက်နေ့ မနက် (၁၀) နာရီအချိန်တွင် နတ်သံကွင်းရှိ အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတပ်မှားမှ ဟော်ဝစ်ဇာလက်နက်ကြီး (၁) လုံးအား ကြို့ကုန်းကွင်း ကျေးရွာအတွင်းသို့ ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ နရွဲပင်ရွာသား စောမူးလေးကွင်း (၃၇) နှစ်၏ နွား (၂) ကောင်ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီး (၁၀:၀၁) မိနစ်အချိန်တွင် အင်းနက်ရွာမြောက်ဘက်သို့ ဟောင်ဝင်စာလက်နက်ကြီး (၁) လုံးနှင့် နေ့လည် (၁:၁၆) မိနစ်အချိန်တွင် ကြို့ကုန်းလေးရွာဘေးသို့ ဟောင်ဝစ်ဇာလက်နက်ကြီး (၁) လုံးကို နတ်သံကွင်းရှိ စစ်ကောင်စီတပ်များမှ ထပ်မံပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ပိန်းဇလုပ်အခြေစိုက် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတပ် ခမရ–၂၆၄ တပ်ရင်းမှ ည (၉:၁၂) မိနစ်အချိန်မှ (၉:၅၉) မိနစ်အချိန်ထိ (၁၂၀) မမလက်နက်ကြီး (၈) လုံးကို ချုံအေးကျေးရွာ၊ ငွေးကုန်းကျေးရွာ နှင့် ရေဖြူကန်ကျေးရွာများအတွင်းသို့ ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ (၂၈) ရက်နေ့ နေ့လည် (၁၀:၄၅) အချိန်တွင် ပိန်းဇလုပ်အခြေစိုက် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ် ခမရ–၂၆၄ တပ်ရင်းမှ ၁၅၅ မမ ဟောင်ဝစ်ဇာ လက်နက်ကြီး ၂ လုံးအား ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ ကျွန်းကြီးအရှေ့ဘက် ကောက်ရိုးပုံမြောင်းလယ်ကွင်းတွင် ကျရောက်ပေါက်ကွဲခဲ့သည်။ ထို့နောက် နေ့လည် (၁၂) အချိန်တွင် ကျောက်ကြီးရှိ အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ်ဖွဲ့များမှ နရွဲပင်ကျေးရွာအတွင်းသို့ လက်နက်ကြီးများ ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ သားကြီး (၄၃) နှစ်မှာ လက်နက်ကြီးထိမှန်ကာ လက်ချောင်းပြတ်ခဲ့ရပြီး စောဖားသူး (၅၃) နှစ်၏ နေအိမ်နှင့် ပရိဘောဂပစ္စည်းများမှာ လက်နက်ကြီးထိမှန်ကာ ကြေမွပျက်စီးခဲ့ရသည်။

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Photo:The Reporters

3 Years after the Coup: Towards a Democratic Myanmar and its Impact on Security along the Thai Border

ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့တွင် ထိုင်းပါလီမန်က ဦးစီးကျင်းပသည့် "စစ်အာဏာသိမ်းပြီး ၃ နှစ်အကြာ–မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီအရေးဆီသို့ နှင့် ထိုင်းနယ်စပ်လုံခြုံရေးအပေါ် သက်ရောက်မှု" (3 Years after the Coup: Towards a Democratic Myanmar and its Impact on Security along the Thai Border) ခေါင်းစဉ်နှင့် ၂၀၂၄ ခုနှစ် မတ်လ ၂–၃ တွင် ကျင်းပသော ဆွေးနွေးပွဲအခမ်းအနားတွင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (Karen National Union) နိုင်ငံခြားရေးဌာနအတွင်းရေးမှူး Saw Nimrod တက်ရောက် စကားပြောခွင့်ရရှိခဲ့ပြီး ထိုအခမ်းအနားတွင် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (National Unity Government)၊ အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး အတိုင်ပင်ခံ ကောင်စီ (National Unity Consultative Council) အပါအဝင် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီအရေးလှုပ်ရှားသော တော်လှန်ရေးအင်အားစုများနှင့် နိုင်ငံတကာမှ ကိုယ်စားလှယ်များလည်း တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

စစ်အာဏာသိမ်းမှုအလွန် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သော စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော ကေအဲန်ယူ၏သဘောထား၊ ရပ်တည်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး Saw Nimrod က "စစ်အာဏာသိမ်းမှုအလွန် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ လူထုတော်လှန်ရေးဟာ စုံလင်ကွဲပြားတဲ့ နောက်ခံပေါင်းစုံများမှ ပြည်သူတွေ၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတွေ၊ အထူးသဖြင့် လူငယ်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေအားလုံးက မြန်မာစစ်တပ်ကို အရင်ကမကြုံဖူးခဲ့တဲ့ အရှိန်အဟုန်နဲ့ အစွမ်းကုန်တွန်းလှန်နေကြတာကြောင့် မြန်မာစစ်တပ်ဟာ အနေးနှင့်အမြန်ပြိုလဲခြင်းနှင့် ရှုံးနိမ့်ခြင်းကို ရင်ဆိုင်ရမယ်ဆိုတာ ယုံကြည်ကြပါတယ်။ မြန်မာစစ်တပ် ပြိုလဲသွားတာကြောင့် တချို့နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝန်းက စိုးရိမ်ကြသလိုမြန်မာပြည်ကြီးဟာ ယိုင်လဲသွားမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ စစ်အာဏာရှင်ကို နည်းမျိုးစုံနဲ့ ဆန့်ကျင်တွန်းလှန်ကြရင်း ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စုကို ထူထောင်လိုသော ပြည်သူများရဲ့ ဆန္ဒနှင့်အညီ မြန်မာပြည်ဒေသအနှံ့အပြားမှာ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းတွေကို အောက်ခြေအုတ်မြစ်ကနေ မိမိအသိစိတ်ဓါတ်နဲ့ မိမိဒေသအသီးသီးမှာ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ တည်ဆောက်နေကြသလို ဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်များအချင်းချင်းလည်း အပြန်အလှန်ညှိနှိုင်းမှုတွေ ယုံကြည်မှုတွေ တည်ဆောက်နေကြတာကြောင့်ဖြစ်တယ်။" လို့ ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

တဆက်တည်းမှာဘဲ စစ်ကောင်စီတပ်များ၏ လက်နက်ကြီး၊ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် အတိဒုက္ခရောက်နေသော ပြည်သူများထံသို့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားသည့် အကူအညီများအထိရောက်ဆုံးနှင့် အမြန်ဆုံးရောက်ရှိနိုင်ရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့ရာတွင် "ပြီးခဲ့တဲ့ ၃ နှစ်အတွင်း ကလေးသူငယ်၊ မိခင်၊ သက်ကြီးရွယ်အို အပါအဝင် အရပ်သားပြည်သူထောင်ပေါင်းများစွာ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။ သန်းနှင့်ချီ အိုးအိမ်ပျက်စီးပြီး စစ်ရှောင်ဘဝရောက်နေကြရပါတယ်။ ကေအဲန်ယူ အုပ်ချုပ်နယ်မြေအတွင်းမှာတင် နေအိမ်စွန့်ခွာပြေးရသူ ၇၆၄၅၅၅ (၇ သိန်း ၆ သောင်းကျော်) ရှိနေပါတယ်။ ထိုင်းအစိုးရအနေနဲ့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ကူညီဆောင်ရွက်မည့် အစီအစဉ်အတွက် ကျေးဇူးတင်ကြိုဆိုပါတယ်။ သို့ရာတွင် ထိုင်း–မြန်မာနယ်စပ်တစ်ကျော အကူအညီပေးရေးလုပ်ငန်းများကို စစ်ကောင်စီနဲ့နီးစပ်သည့် မြန်မာကြက်ခြေနီအသင်းနှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မည့် အစီအစဉ်ကို အထူးစိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်ရပါတယ်။ သူတို့ဟာ အကူအညီလိုအပ်သည့်နေရာမှာကို သွားနိုင်မှာမဟုတ်ပါ။ ဒါကြောင့် ထိုင်း–မြန်မာနယ်စပ်တကျောတွင် ပြည်သူတွေအတွက် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီတွေ အမြန်ဆုံးနဲ့ အထိရောက်ဆုံး ရောက်နိုင်ရန်အတွက် ထိုင်းအစိုးရနှင့် ထိုင်းကြက်ခြေနီအသင်းအနေနဲ့ TBC (the Border Consortium)၊ CIDKP (Committee for Internally Displaced Karen People) နဲ့ အခြားဒေသခံအရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ဖို့ အလေးအနက် တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။ ကေအဲန်ယူ အနေနဲ့လည်း ထိုင်း–မြန်မာနယ်စပ်အပြင် မိမိအုပ်ချုပ်ရာနယ်မြေတွင်း လုံခြုံရေးကို အတတ်နိုင်ဆုံး တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သွားပါမယ်။ စစ်ကောင်စီထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိသော ပြည်သူများအတွက် လိုအပ်တဲ့ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားတဲ့ အကူအညီတွေ ရရှိစေရေးအတွက်ကိုမူ လေကြောင်း၊ ရေကြောင်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ဖို့ အကြံပြုတိုက်တွန်းပါတယ်။" ဟု တိုက်တွန်းပြောဆိုခဲ့သည်။

■■■■■■

အိမ်ပြေးသား

ဆေးထည့်ရမဲ့အနာတွေများတာမို့
ဘယ်အာပိန္နက်မှန်းတောင်
ကိုယ်တိုင်မသိတော့တဲ့ဘဝတွေ
ခိုစရာအိမ်မရှိ ငိုစရာရင်ခွင်မရှိ
ဘုရားဟောတဲ့ ရခဲလှတဲ့လူ့ဘုံမှာ
သားမပျော်ဘူးမေမေ။

သားတို့အရပ်မှာ ဆယ်နှစ်ရာသီ
မြူခိုးမှုံတွေမြင်နေရတော့
ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာတာ မဆန်းပါဘူးလေ
တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်အလား
မီးရှူးမီးပန်းတွေ များလှရက်လွန်းလို့များ
အမေ့အိမ်ကို မေ့သွားပြီးမထင်လိုက်ပါနဲ့
လက်တစ်ဆုပ်စာ ရည်မှန်းချက်ကိုယ်စီနဲ့
ခိုးခိုးငိုနေတဲ့ သားငယ်တွေ
သားတို့အရပ်မှာ အများကြီးပါလေး။

မေမေ့ဒုက္ခအိုးလေးခုဆို
လှသောလူမနောတွေကြား
အထာနပ်ခဲ့ပါပြီး။
နေမဝင်ခင် အမေ့ရဲ့ ချိုမြိုင်မိုင်ချော့တေးကို
ကြားယောင်ရင်း အိပ်စက်ပါရစေ
ချစ်သောမေမေ။

မေ့ဖန်းမုန့်တ်

သုးကီၣ်ကး ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်အဃိ ဃီဖိပျဲၢ်သဝီ တီၤခၢၣ်သးကိုတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ

ဖဲ ၂၃.၃.၂၀၂၄ နံၣ် မုၢ်နၤ ၁၀ နၣ်ရံၣ်ဘျဲၣ် ဒီး ၁၁ နၣ်ရံၣ်အဆၢကတိၢ်နှၣ် သုးကီၣ်ကး ကဘီယူၤအိၣ်ဒီး တၢ်ပညိၣ်လိၤလိၤ ဒီး ခးလီၤတၢ်လၢ ဃီဖိပျဲၢ်တီၤခၢၣ်သးကို၊ သဝီ ဃီဖိပျဲၢ်၊ ကီၢ်ဆၣ်ဘံလ့၊ ကီၢ်ရှၣ်ဒူသထူၣ်နှၣ်လီၤ. ကဘီယူၤ ခးလီၤတၢ်အကျါ ကျိချံတပိၢ်ဖးဒံးဘၣ် အိၣ်စ့ၢ်ကီးနှၣ်လီၤ. တၢ်ခးလီၤတၢ်တဘျီအံၤ ကိုတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ (၃) ဖျၢၣ်၊ ကိုတၢ်ပီးတၢ်လီ အကလုာ်ကလုာ် ဒ်အမ့ၢ် ခူၣ်ကွဲးလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်, လံာ်မိၢ်ပှၢ်, စိၣ်လၣ် (Solar), ဘဲၤထြံၤ (Battery), လီမ့ၣ်အူပျံၤဒီး ကယဲၢ်တၢ်အိၣ်လၢအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟးဂီၤကွံာ်ခဲလၢာ်ဒီး ပှၤကမျၢ်ဟံၣ်လီၤပှိၢ်ကွံာ်ဝဲ တဖျၢၣ်စ့ၢ်ကီးနှၣ်လီၤ.

လီၢ်ကဝီၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤစံးဝဲ "ကိုတၢ်သူၣ်ထီၣ် ၃ ဖျၢၣ်အံၤ လီၤဆီဒၣ်တၢ် ၂ ဖျၢၣ်အကျါ တၢ်သူၣ်ထီၣ်လီၤပှိၢ်ဝဲဒီး ဘၣ်တဲအလီၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်. တၢ်ပီးတၢ်လီသ့ၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲခဲလၢာ်နှၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ် ကိုတၢ်သူၣ်ထီၣ်အဂၤတဖျၢၣ်အပူၤ တၢ်ပီးတၢ်လီဒ်အမ့ၢ် ခူၣ်ကွဲးလံာ်စှၤဖျၢၣ်သူအီၤကသ့ဒံးဝဲ ဒီး အခိၣ်ဒုးလီၤပှိၢ်ဝဲဒီး နံၣ်လၢကဟဲတနံၣ် တၢ်မၤလိအဂိၢ် သိၣ်လိတၢ်လၢအပူၤ တသ့လၢၤနီတစဲးဘၣ်."

ကိုတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဟးဂီၤအံၤ မ့ၢ်ဘၣ်က့ၤသူၣ်ထီၣ်က့ၤအသိနှၣ် ကလၢာ်ဝဲအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီး ကလီၤဘှံးလီၤတီၤ ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်အဂ့ၢ် လီၢ်ကဝီၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ စံးဝဲဒၣ်နှၣ်လီၤ. သုးဟံးနှၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဝံၤအလီၢ်ခံ လၢကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ် ကရၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤ ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး တၢ်ခးစိကျိဖးဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ အိၣ်ကဲထီၣ်သးတလီၢ်လီၢ်နှၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ် ၂၀၂၄ နံၣ်အတိၢ်ပူၤ ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်လၢ လီၢ်ကဝီၤပူၤအဘျီအါထီၣ်ဝဲ ဒီး အစၢၤဒုးထီၣ်ဝဲနှၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဖီခိၣ် ကဲထီၣ်တၢ်တံာ်တာ်လၢ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤ ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်နှၣ်လီၤ.

ပှၤတဝၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် မုၢ်လၢ်ဝဲလၢ တၢ်ကတြီဆၢတၢ်ဟးတ့ၢ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ် လၢကဘီယူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး တၢ်ခးစိကျိဖးဒိၣ်လၢ ကမျၢ်ကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ သ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးအံၤကဲထီၣ် တၢ်သူၣ်အုးသးအုးလၢ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤအဂီၢ် ဒီး ဆၢမုၢ်လၢ်လၢ တၢ်ကပတုာ်က့ၤလၢအချ့နှၣ်လီၤ.

ဟံးန့ၢ်လၢ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤ

ဖဲ ၂၀၂၄ နံၣ် လါအ့ဖြ့ၣ် ၁၈ သီ မုၢ်ထူၣ်အဆၢကတိၢ်နှၣ် ခီဖျိပယီၤသုး ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်အဃိ ကီးတရံးဝ့ၢ်ဃၢၤ မွဲးဟီသဝီ သီခါဖးဒိၣ် သံဝဲ ဒီး သဝီဖိဘၣ်ဒိဝဲဒၣ် ၃ ဂၤနှၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤ CJ

okDpdd twlr: tUr:oDzO

သုးမိၤစိရိၤအသုး ခမရ–၉ ခးကျိဖးဒိၣ်အဃိ ဘၣ်ဒိသဝီဖိ (၆) ဂၤအကျါ ပှၣ်ဃုာ်ဖိသၣ် (၁) ဂၤ၊ ဟံၣ်ဟးဂီၤ (၁) ဖျၢၣ် ဖဲဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှၣ် (၂၀၂၄ နံၣ် လါမးရှး ၃၀ သီ)

သုးမိၤစိရိၤအသုးတဖုၣ် ဟဲခးလီၤတၢ်လၢ ကဘီယူၤအဃိ ကွိတၢ်သူၣ်ထိၣ်ဟးဂီၤ ၃ ဖျၢၣ် ဖဲ ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှၣ် (၂၀၂၄ နံၣ် လါမးရှး ၂ သီ)

သုးမိၤစိရိၤအသုးတဖုၣ် ခးကျိဖးဒိၣ်အဃိ ဘၣ်သံဝဲသဝီဖိတဂၤ ဖဲ တီအူကီၢ်ရှၣ်၊ ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ် ဖဲ (၂၀၂၄ နံၣ် လါမးရှး ၈ သီ)

သုးမိၤစိရိၤအသုးတဖုၣ် ဖဲအဟးသုးကျိၤဒီးနုာ်လီၤဝဲလၢသဝီပူၤအဆၢကတီၢ်ဖိၣ်ဝဲသဝီဖိတဂၤ စၢဃာ်ဝဲဝံၤ လူလီၤဝဲသိလၢအလိၤဒီး ဒွဲၣ်အူသံကွံာ်ဝဲဖဲ တီအူကီၢ်ရှၣ်၊ ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ် ဖဲ (၂၀၂၄ နံၣ် လါမးရှး ၁၈ သီ)

သုးမိၤစိရိၤအသုးတဖုၣ် ခးကျိဖးဒိၣ်အဃိ ဘၣ်ဒိဝဲ ကမျၢၢ် (၂) ဂၤဖဲ ချၣ်လွဲၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်၊ ဆီထံးကီၢ်ဆၣ် (၂၀၂၄ နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၂၅ သီ)

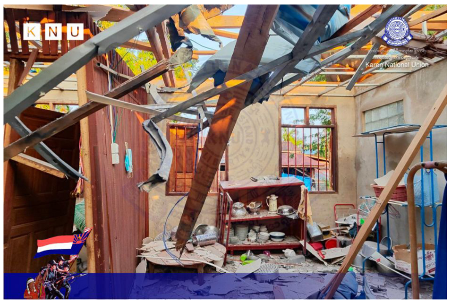

သုးမိၤစိရိၤအသုးတဖုၣ် ခးနါစိၤကျိဖးဒိၣ်အဃိ ဟံၣ်ဃီဟးဂီၤ အါမး ဖဲ ဒူပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှၣ်၊ ကီးကရံးကီၢ်ဆၣ်ပူၤ (၂၀၂၄ နံၣ်)

u&Uwl [jwl*:wzO

တၢ်မၤလီၤမၢ်ကွံာ်ကသံၣ်မူၤဘှီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ ချၣ်လွဲၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ် (၂၀၂၄ နံၣ် လါအ့ဖြၣ် ၃ သီ)

ကွီၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတဖုၣ် တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤအီၤဆူ ပှၤဃှၢ်မံၤဟးဖျိးလၢအဟဲဃှၢ်ဆူ သုးက့ (၇) ပူၤတဖုၣ် (၂၀၂၄ နံၣ် လါမးရှး ၂၇ သီ)

တီအူကီၢ်ရှၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲ ကီၢ်ရှၣ်ပတီၢ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ခိကရံး (၇) ဝီတဝီဖဲ (၂၀၂၄ နံၣ် လါမးရှး ၁၅ သီတုၤ ၁၇ သီ)

ပဒိၣ် Saw Nimrod လဲၤထိၣ်ဝဲ တၢ်တဲသကိးကီၢ်ပယီၤတၢ်အိၣ်သးလၢ ကွီၣ်တဲၣ် ဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲ ဖဲ ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤ (၂၀၂၃ နံၣ် လါမးရှး ၂ သီတုၤ ၃ သီ)
Photo: Online

လိၢ်ခၢၣ်သးကညီသးစၢ်ကရၢ ခိကရံး ၆ ဘျီတဘျီဝံၤ နံၣ်ကတၢၢ် တၢ်အိၣ်ဖှိၣ် (၁) တဝီ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ (၂၀၂၄ နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၂၃ သီတုၤ ၂၅ သီ)

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ထံရှၢ်ကီၢ်သဲးဒီးရိၣ်ဖှိၣ်ကမံးတံာ်စုတီၤဖီလာ် တၢ်ဟ့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါဒီးတၢ်သူၣ်ထိၣ်ဆီလီၤတၢ်မၤကမံးတံာ် (KNU Policy TOT) တၢ်မၤလိ (၂၀၂၄ နံၣ် လါယနူၤအါရံၤ တုၤ လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ)